

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky, katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2012

Petr Štěpán

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Petr Štěpán

**Mediální obraz zrušení Dělnické strany ve
zpravodajství ČT24**

Bakalářská práce

Praha 2012

Autor práce: **Petr Štěpán**

Vedoucí práce: **PhDr. Martin Lokšík**

Rok obhajoby: 2012

Bibliografický záznam

ŠTĚPÁN, Petr. *Mediální obraz zrušení Dělnické strany ve zpravodajství ČT24*. Praha, 2012. 54 s. Diplomová práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Martin Lokšík.

Abstrakt

Práce se zabývá tím, jak Česká televize informovala na svém kanálu ČT24 v rámci zpravodajské relace Události o druhém soudním procesu s extrémní Dělnickou stranou, kterou později Nejvyšší správní soud rozpustil. Stalo se tak vůbec poprvé v historii samostatné České republiky. Práce se zpočátku zaměřuje na představení problematiky extremismu a vysvětlení základních pojmů. Poté přechází ke stručnému výkladu historie pravicového extremismu v českých zemích od dvacátých let dvacátého století po současnost. Na základě historie extremismu práce popisuje historii Dělnické strany a Dělnické strany sociální spravedlnosti, jejichž existence přímo na historii českého pravicového extremismu navazuje. V praktické části se pak práce zabývá samotným zpracováním reportáží o soudu s Dělnickou stranou. Všímá si hlavně obrazového a jazykového zpracování, objektivitu, vyváženosti, udělené míry důležitosti či tematického zaměření a toho, jak redaktoři ČT pojali obraz jednotlivých aktérů reportáží a jak se postavili k důkazům o spojení Dělnické strany s neonacistickou scénou.

Abstract

This thesis analyses how the Czech Television informed about the second trial with the extremist Czech Workers' Party (Dělnická strana), which ended up dissolving the party. The first part of the thesis deals with far-right extremism studies and the history of Czech far-right-wing extremism from the first Czechoslovak republic up to present day. It also deals with the history of the Workers' Party and its successor, the Workers' Party of Social Justice. The following chapter of the thesis introduces the evidence that the Czech government mentioned in its charges against the WP. The second part of the thesis analyses how the reporters of the Czech Television informed about the Workers'

Party, its members and supporters. The thesis analyses the language of reports, the work of cameramen, and how important this topic was for the Czech Television.

Klíčová slova

Extremismus, radikalismus, Dělnická strana, neonacismus, fašismus, nacionalismus, ultrapravice, Česká televize, ČT24, Události

Keywords

Radicalism, neo-nazism, fascism, nationalism, far right-wing extremism, Czech Workers' party, Czech television

Rozsah práce: 95 714 znaků, tj. 54 normostran.

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 16. 5. 2012

Petr Štěpán

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé práce PhDr. Martinu Lokšíkovi za vedení a cenné rady. Velký dík patří také Andree Berniové, Nině Bodlákové, Pavle Fírbacherové a Petře Kodešové za četné komentáře k textu a korektury.

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky UK FSV Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce									
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:									
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Štěpán Petr	Razítko podatelny: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"> Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd </td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td style="text-align: center;">- 7 -06- 2011 -1-</td> </tr> <tr> <td>Ci: <i>100%</i></td> <td>Přilož: <i>2</i> Skartování bežlo:</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Přiděleno:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd		Došlo dne:	- 7 -06- 2011 -1-	Ci: <i>100%</i>	Přilož: <i>2</i> Skartování bežlo:	Přiděleno:	
Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd									
Došlo dne:	- 7 -06- 2011 -1-								
Ci: <i>100%</i>	Přilož: <i>2</i> Skartování bežlo:								
Přiděleno:									
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2009									
E-mail diplomantky/diplomanta: petr@vlastenci.cz									
Studijní obor/typ studia: Žurnalistika									
Předpokládaný název práce v češtině: Mediální obraz zrušení Dělnické strany ve zpravodajství ČT24									
Předpokládaný název práce v angličtině: The Dissolution of the Workers' Party Perceived through the ČT24 channel									
Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok – vzor: ZS 2012): (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve po dvou semestrech</u> od schválení tezí, tedy teze schválené v LS 2010/2011 umožňují obhajovat práci nejdříve v LS 2011/2012) LS 2012									
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): 17. února 2010 vynesl Nejvyšší správní soud rozsudek o rozpuštění Dělnické strany. Již v pořadí druhý návrh na zrušení podala česká vláda. Téma bylo mediálně velice sledované a malé straně, která ve volbách získávala v průměru 1 % hlasů, přinesl nebývalou publicitu. Hlavním důvodem podání žaloby bylo napojení neonacistické scény na vedení strany. Cílem této práce je popsat situaci a zhodnotit jakým způsobem a jakou mírou informovala jediná česká celodenní zpravodajská stanice ČT24 o zrušení Dělnické strany Nejvyšším správním soudem.									
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):									
1. Úvod - zdůvodnění výběru práce a popis rozvržení práce									
2. Teoretická východiska 2.1 Extrémní pravice v ČR - stručný popis vývoje extrémní pravice v ČR od roku 1989 do současnosti									
2.2 Dělnická strana - vznik a vývoj strany do jejího zrušení									
2.3 Důvody k rozpuštění strany - první neúspěšný návrh, hlavní body druhého návrhu, problematika symboliky a rétoriky strany, napojení na neonacistickou scénu									
2.4 Extrémně pravicové ideologie - vymezení termínů jako je nacionalismus, neonacismus, fašismus apod.									
3. Praktická část 3.1 Užitá metoda - popis užití metodologie a postupu analýzy									
3.2 Vymezení zkoumaného vzorku - rozmezí zkoumaného materiálu									
3.3 Analýza zpravodajství ČT24 - samotná analýza referování ČT24 o zrušení Dělnické strany									
4. Závěr - závěr práce, shrnutí, zhodnocení									
5. Prameny									

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období, za které bude analyzován):

Práce bude zkoumat zpravodajství televizního kanálu ČT24 v období mezi 9. 9. 2009 až 24. 2. 2010, tedy týden před dnem podání vládního návrhu na zrušení Dělnické strany do dne týden po vynesení rozsudku Nejvyšším správním soudem.

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Obsahová analýza

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

HNILICA, Karel. Stereotypy, předsudky, diskriminace. Praha, Karolinum, 2010.

Kniha popisuje základní termíny a podrobně zkoumá vznik a proměny stereotypů, předsudků a diskriminace.

HROCH, Miroslav. Národy nejsou dílem náhody. Praha, Slon, 2009.

Přehled vývoje názorů na národ a příčiny jeho formování. Základní pojmy, definice a koncepce. Typologická charakteristika a periodizace národotvorných procesů.

CHARVÁT, Jan. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha, Portál, 2007

Úvod knihy se zabývá teorií a jsou objasněny základní pojmy a definován politický extremismus a radikalismus. V další části knihy je charakteristika jednotlivých proudů a hnutí. Závěr popisuje radikální a extremistická hnutí na území ČR po roce 1989.

MAREŠ, Miroslav. Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Praha, Barrister & Principal, 2003

Kniha popisuje vznik a vývoj pravicového extremismu na českém území od nejranějších počátků za Rakousko-Uherska a první republiky po současnost. Kniha se zabývá především pravicovými skupinami fungujícími na území České republiky po roce 1989.

RIEFOVÁ, Irena. Úvod do problematiky politické komunikace a obsahové analýzy masově mediovaných textů, Praha, Karolinum, 2004.

První část publikace uvádí do problematiky vztahu médií a veřejné sféry, ukazuje způsoby kvantitativního rozboru masově mediovaných sdělení a vyhodnocování zpravodajství. Druhá část knihy přináší konkrétní výsledky projektu, který se zabýval zobrazováním tzv. vánoční krize v České televizi na přelomu let 2000 a 2001 ve zpravodajství Českého rozhlasu.

TRAMPOTA, Tomáš, VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. Metody výzkumu médií. Praha, Portál, 2010.

Kniha popisuje metody užívané při výzkumu médií. Obsahuje jak zásady komerčního výzkumu médií, tak i akademického. Jednotlivé metodologické postupy kniha rozebírá na praktických příkladech z českých médií.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Bach, Josef: Dělnická strana, vedoucí práce Josef Smolík, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra politologie, 2009

Jansa, Jakub: Česká krajní pravice 2004 - 2009. Vývoj volební podpory a identifikace aspektů, které tuto podporu determinují, vedoucí práce Josef Smolík, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra politologie, 2010

Kasal, Jan: Pozastavení činnosti a rozpuštění politické strany v České republice

ŽÁDOST O ZMĚNU VEDOUcíHO BAKALÁŘSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Žádám o změnu vedoucího mé bakalářské práce. Mým tématem je Mediální obraz zrušení Dělnické strany ve zpravodajství ČT 24. Dosavadní vedoucí dr. F. Láb se změnou souhlasí.

Novým vedoucím se stane PhDr. Martin Lokšík, neboť médiu odpovídá jeho zaměření na televizní žurnalistiku.

Podpis žadatele

Podpis garanta oboru

V Praze dne 12. 12. 2011

SCHVÁLENO

vedoucí Vojtěch Šimíček, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra ústavního práva a politologie, 2009

Urbanová, Kateřina: Politický extremismus v České republice, vedoucí Marie Dvorná, Husitská teologická fakulta, Katedra učitelství, 2009

Werner, Lukáš: Mediální obraz Dělnické strany během událostí v Janově na stránkách Mladé fronty DNES a Lidových novinách, vedoucí práce Filip Láb, Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra komunikačních studií a žurnalistiky, 2010

Datum / Podpis studenta/ky

6. 6. 2011

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na UK FSV vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

FILIP LÁB

7/6/2011 Filip Láb

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ UK FSV. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU KOPÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE DOPORUČENÉ PEDAGOGEM/PEDAGOŽKOU BUDE VEDENÍ IKSŽ POUZE BRÁT NA VĚDOMÍ, TEZE PODÁVANÉ STUDENTEM SAMOSTATNĚ BUDE PROJEDNÁVAT.

Obsah

ÚVOD.....	2
1. STUDIUM EXTREMISMU A ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE.....	5
1.1 EXTREMISMUS.....	6
1.1.1 <i>Extrémní a extremistický</i>	6
1.2 RADIKALISMUS	7
1.3 NÁROD	8
1.3.1 <i>Nacionalismus</i>	8
1.3.2 <i>Vlastenectví a patriotismus</i>	9
1.4 RASISMUS.....	10
1.5 FAŠISMUS.....	11
1.6 NACIONÁLNÍ SOCIALISMUS A NEONACISMUS.....	11
1.7 PRAVICE, NEBO LEVICE?.....	13
2. STRUČNÁ HISTORIE EXTREMISMU V ČESKÝCH ZEMÍCH	14
2.1 PRVNÍ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA.....	14
2.2 DRUHÁ ČESKO-SLOVENSKÁ REPUBLIKA	16
2.3 PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA.....	16
2.4 TŘETÍ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA A OBDOBÍ KOMUNISMU	17
2.5 POLISTOPADOVÉ OBDOBÍ.....	17
2.5.1 <i>Umírnění skinheadi</i>	18
2.5.2 <i>Raný neonacismus</i>	19
2.5.3 <i>Strana pro republiku – Republikánská strana Československa</i>	20
2.5.4 <i>Národní strana</i>	20
2.5.5 <i>Národní sjednocení</i>	21
2.5.6 <i>Autonomní nacionalisté</i>	21
2.6 HISTORIE DS A DSSS.....	22
3. ANALÝZA ZPRAVODAJSTVÍ ČT24	27
3.1 VYMEZENÍ VZORKU.....	27
3.2 UŽITÁ METODA	27
3.2.1 <i>Nasazení reportérů</i>	28
3.2.2 <i>Míra důležitosti a nasazení reportérů</i>	28
3.2.2.1 <i>Headliny</i>	29
3.2.2.2 <i>Pořadí zpráv</i>	30
3.2.3 <i>Vyváženost a témata zpráv</i>	33
3.2.3.1 <i>Živé vstupy</i>	32
3.2.4 <i>Obrazové pojetí</i>	34
3.2.4.1 <i>Dělnická strana a její akce</i>	34
3.2.4.2 <i>Soudní přelíčení</i>	40
3.2.4.3 <i>Členové a příznivci strany</i>	42
3.2.4.4 <i>Symbolika</i>	45
3.2.4.5 <i>Důkazy o propojení s neonacismem</i>	47
3.2.5 <i>Jazyk zpráv</i>	48
ZÁVĚR	50
SUMMARY	54
POUŽITÁ LITERATURA.....	55
PRIMÁRNÍ A SEKUNDÁRNÍ ZDROJE.....	56
POŘAD UDÁLOSTI NA ČT24	59
SEZNAM PŘÍLOH.....	61
PŘÍLOHY	63

Úvod

Pád komunismu v roce 1989 znamenal pro Česko a Slovensko návrat k demokratickým kořenům první republiky. Se vznikem demokracie se opět objevili její nepřátelé, tak jak tomu bylo i v meziválečném období. Demokracie, která neodmítá žádné názory a diskusi, si musí poradit i s těmi názorovými proudy, které ji nejen kritizují, ale popírají a chtějí zničit.

V devadesátých letech vznikaly nacionalistické, neofašistické a neonacistické skupiny, které buď přímo navazovaly na radikální organizace první republiky či protektorátu Čechy a Morava, nebo vznikaly nové organizace. Tyto skupiny popíraly myšlenky humanismu a demokracie, zpochybňovaly efektivnost demokratického zřízení a navrhovaly radikální reformu či úplně zbourání stávajícího systému. Mimo to se tyto spolky stavěly proti nedotknutelnosti svobod jedince a rovnosti ve společnosti, považovaly určitou část obyvatel za méněcennou a v extrémních případech navrhovaly likvidaci některých skupin lidí. Ve zkratce řečeno, tyto organizace popíraly základy humanismu.

Nejviditelnějším prvkem na extrémně politickém poli České republiky bylo v devadesátých letech hnutí skinheads. Označení skinhead se zvláště díky médiím stalo synonymem pro neonacistu, přestože neonacisté dodnes tvoří jen jednu z odnoží hnutí skinheads. Právě mediální zjednodušování je jedním z velkých problémů současné žurnalistiky. Nesprávná pojmenování a definice, či naopak zjednodušování a směřování na první pohled podobných, ale v ideové rovině naprosto odlišných skupin, působí silně kontraproduktivně. V nejzazším případě by totiž mediální spojování například nacionalistických, přesto však prodemokratických skupin, a skupin antidemokratických mohlo celkově posilovat extremistické síly ve společnosti a ohrožovat demokracii jako takovou.

Neonacistická a obecně pravicově extremistická scéna se v Česku od devadesátých let rapidně proměnila. Profesionalizuje se, neonacisté odstoupili od skinheadské vizáže, mírní své veřejné projevy, zlepšují své PR i propagandu. Klasická neonacistická terminologie je nahrazena sofistikovanějšími

a intelektuálnějišími termíny. Proměnila se také struktura extrémních skupin na leaderless model (skupiny bez vůdce), vedle toho vznikají legitimní politické strany, které se utkávají v běžném demokratickém souboji a daří se jim získávat mediální pozornost i nové voliče a díky nim získávají mandáty. Tím legitimizují i některé extrémní požadavky, ostatní demokratické politické strany jsou pak nuceny některé populistické body zahrnovat do svých programů. To se u nás podařilo především dnes již zakázané Dělnické straně (DS).

Všechny tyto změny by měl novinář znát, chápat a dokázat z nich vyvodit správně závěry ve zpravodajství. Zdá se, že média zaspala a novináři mnohdy nedokážou rozeznávat jemné nuance mezi jednotlivými skupinami v radikálním (nikoliv však nutně extremistickém) politickém poli. Mít slova neonacista nebo extremistu v titulku či headlinu je pro novináře velice lákavé a přináší vyšší čtenost, poslechovost, nebo sledovanost. Že si média často neví rady, a tak označí i poměrně umírněné politiky za extremisty, nebo nedokážou argumentovat, dokázala v posledních pár letech řada mediálních kauz. Mezi nimi například tzv. kauza Bátora¹.

O obecně špatném přehledu v extremistické pravicové scéně mezi novináři i politiky vypovídá fakt, že Dělnická strana byla zakázána až napodruhé. V prvním případě obžaloba nedokázala, že strana je napojená na neonacistickou scénu, byť důkazů byl dostatek (jak ukázal druhý proces) a ani samotná média nebyla s to plně přesvědčit diváky, že stranu je nutné zakázat. Málokterá politická strana získala tolik prostoru na televizních obrazovkách, jako právě Dělnická strana.

Cílem této práce je popsat jakým způsobem reportéři ČT24 informovali o procesu s touto stranou ve zpravodajské relaci Události. V teoretické části práce rozebere základy studia extremismu, základní pojmy tohoto oboru a pak stručně popíše historii extremismu v českých zemích od první republiky do současnosti, protože vznik Dělnické strany na tento vývoj navazuje. Následně se práce zaměří na historii této strany a důvody jejího zrušení Nejvyšším správním soudem. Tím se práce mírně

---

¹ Ladislav Bátora byl v roce 2011 vysokým úředníkem ministerstva školství Josefa Dobeše. Zvláště vládní TOP 09 vadilo jeho angažmá v konzervativní iniciativě D.O.S.T., jeho výroky vůči homosexuálům či ministru zahraničí Karlu Schwarzenbergovi i jeho minulost. Bátora totiž kandidoval za Národní stranu, ač nebyl jejím členem. Neznalost některých novinářů základních údajů o Národní straně vedla k různým omylům a přehnaným nařčením.

odchyluje od původního návrhu tezí, ve kterých se měla nejprve soustředit na konkrétní historii DS, poté historii extremismu. Smysluplnější je však postupovat od obecného ke konkrétnímu a nejprve popsat základy, na kterých DS stojí. Oproti tezím se práce hodlá zabývat historií českého extremismu už od první republiky, protože právě z tohoto období většina extremistických hnutí i myšlenek pochází. V průběhu psaní této bakalářské práce došlo ke změně vedoucího z doc. Filipa Lába na PhDr. Martina Lokšíka, jelikož doktor Lokšík se specializuje na televizní žurnalistiku, a proto byl vhodnějším vedoucím pro toto téma.

V praktické části se práce zaměří jak na obrazové zpracování, typy záběrů a jejich významy, tak na jazykové zpracování zpráv. Práce bude také zkoumat smysl jednotlivých reportáží a jejich vyznění. Dalším ze zkoumaných faktorů bude způsob, jakým reportáže hovoří o jednotlivých aktérech procesu, zvláště členech a příznivcích DS. Zkoumat bude i míru objektivity a snahu reportérů podpořit důkazy předložené vládním návrhem a dokázat propojení strany s neonacistickou scénou.

Práce bude čerpat z bohaté volně dostupné české i zahraniční literatury zabývající se studiem a popisem pravicového extremismu a knih zabývajících se mediálním výzkumem. Dalším pramenem budou materiály dostupné na internetových stránkách jak ultrapravicových subjektů a politických stran (včetně např. Dělnické strany a Dělnické mládeže), tak organizací či blogů zabývajících se (nejen) extremismem a bojem proti němu. Třetím zdrojem budou novinové články pojednávající o extremismu a kauzách jako byl útok žhářů ve Vítkově. K analýze zpravodajství pořadu Události na ČT24 práce využije kvalitně zpracovaného a volně dostupného internetového archivu České televize.

1. Studium extremismu a základní terminologie

Zvláště ve Spolkové republice Německo je silně rozšířena věda o pravicovém extremismu, což souvisí především s historickou zkušeností této země s pravicovým extremismem. Ale jelikož se hrozba extremismu dotýká všech demokratických států, je tato věda rozšířena v celé Evropě i ve světě. Podle Case Muddea (2007) se po druhé světové válce objevily v politice jen dva nové směry. Zelený a populistický pravicově-extremistický. Dodává, že žádným jiným stranám se nedostalo takové pozornosti ze strany vědců než radikálně pravicovým. Problém pravicového extremismu dodnes nebyl úspěšně vyřešen a mnohé šokovalo, jak rychle a úspěšně se některé ultrapravicové strany usídlily v parlamentech některých evropských států².

Podle Piera Ignaziho (2003) se pravicově extremistické strany v Evropě setkaly s úspěchem díky tomu, že přišly s dosud neotřelými programovými body a požadavky. Zvláště téma imigrace dovedlo některé extremistické strany do národních parlamentů. (Art, 2011) Ty ale vyčerpaly svůj elektorát, proto musely přistoupit k transformaci, která některé z nich dokázala vyvést i z extremistického spektra. Analýza těchto stran a jejich rozeznání od stran prodemokratických je jednou z nejsložitějších disciplín a zároveň jedním z nejužitečnějších výstupů studia extremismu.

Existuje jistá terminologická roztříštěnost a například v anglosaských zemích se některé termíny chápou jinak, než jak je chápe studium extremismu v Německu či Česku. Naprosto jinak se pak užívá termínů jako „extremismus“ a „radikalismus“ v médiích nebo na politické scéně.

Značná rozkolísanost panuje mezi definicemi dalších termínů, kterými se studium extremismu zabývá. Byť se zprvu zdá jejich význam jasný, zajdeme-li do detailů, zřejmě není zcela možné je definovat všeobecně k uspokojení všech.

Patrně nejsložitější je definovat pojem národ. Národy se jako skupiny lidí od sebe navzájem liší a mají mnoho podob. Řada vědců se ptá, zda-li je národ přirozenou součástí lidské společnosti, nebo jde o umělý konstrukt. Existují minimálně

---

² V Česku to byla například Sládkova SPR-RSČ, na Slovensku Národná strana aj.

dva modely národa – francouzský (občanský) a německý (pokrevní). Od slova národ se pak odvíjí termín národní stát. Podobně složité je však definovat i výraz vlast, a od ní vlastenectví či patriotismus (oba termíny nejsou v češtině synonymní, v jiných jazycích se značně liší). Ostřejší kontury má snad jen nacionalismus, u něhož je největší průnik většiny definic. Nacionalismus se odvozuje od národa, proto se jeho definice mění společně s tím, jak je definován národ. Pro následující kapitoly je nutné některé významy přesně definovat, aby byla práce srozumitelná a jasná.

1.1 *Extremismus*

Definovat pojem extremismus se snažila řada autorů. Především mezi německým a anglo-americkým pojetím termínu panují rozdíly. Shodně je tomu i u výrazu radikalismus, který se v některých případech užívá synonymně ke slovu extremismus.

Mareš (2003) definuje podle německých politologů Backese a Jesse extremismus jako politickou činnost, která se vymezuje proti liberální demokracii a jejím hodnotám a jejímž cílem je demokracii svrhnout a nastolit jiný systém či režim, a to za pomoci nedemokratických až násilných postupů. Jde o nejkrajnější způsob politického vyjádření. Za pravicově extremistické ideologie lze označit neonacismus a fašismus, ale ne nutně každý pravicově extremistický politický subjekt musí vyznávat tyto dvě ideologie. Na levé straně spektra pak stojí extremistický komunismus a anarchismus.

1.1.1 **Extrémní a extremistický**

Mimo odborné texty se především v médiích opomíjí významový rozdíl mezi termíny extrémní a extremistická pravice nebo levice (Aktuálně, 2010). Jazykově přídavné jméno extrémní vychází z podstatného jména extrém, kdežto adjektivum extremistický od termínu extremismus.

Z výše uvedené definice extremismu vyplývá, že termín extremistická pravice pojmenovává tu část politického spektra, která se nachází na nejzazším pravém okraji pravo-levého dělení. Subjekty zahrnuté mezi **extremistickou** pravici lze označit za představitele extremismu a mezi cíly těchto subjektů se nachází odstranění demokratického režimu. Na druhé straně **extrémní** pravice označuje pouze takovou část

pravického politického spektra, která se nachází více vpravo od konformních politických subjektů. Jedná se tudíž o takové politické strany, hnutí a uskupení, které nejsou extremistické a nevymezují se zcela proti liberální demokracii, nicméně jsou s to užít extrémních (ne nutně násilných) prostředků k dosažení svých cílů. (Mareš, 2003) Rétorika extrémně pravických subjektů je radikální, často populistická, obsahuje jednoduchá a krátkozraká řešení složitých problémů, nezdědka je útočná a obsahuje xenofobní, nacionalistické, šovinistické či až rasistické názory.

Souhrnně lze říci, že extrémní a extremistická pravice mají řadu shodných znaků, přesto se liší v jejich přístupu k liberální demokracii, již chce první z nich zničit.

1.2 Radikalismus

Vedle pojmu extremismus se v médiích často používá termín radikalismus. I v tomto případě se s tímto slovem zachází poměrně volně.

Při porovnání radikalismu a extremismu lze jazykově vycítit stupňování, kdy radikalismus je v této dvojici „mírnějším“ termínem. Podle Mareše (2003) řada politologů používá slovo radikalismus pro označení přechodové či „šedé“ zóny mezi demokratickou částí politického spektra a extremistickou. Což je velmi vágní definice. Charvát (2007) hovoří o tom, že radikalismus má za cíl rozsáhlé změny (ve společnosti, systému apod.), ale ne likvidaci demokracie. Termín radikalismus vzešel z latinského „radix“ (znamenající kořeny) a volně vyloženo je radikalismus postoj, který žádá změnu společenských či politických poměrů „od kořenů“. Dá se použít jak pro levicové, tak i pravicové ideologie.

V této práci budeme užívat tohoto slova ve výše zmíněném smyslu. Subjekty (či výroky nebo soubory názorů) označené jako radikální budou takové, které jsou sice důrazně kritické k demokratickému zřízení a zpochybňují některé jeho dílčí prvky, ale uznávají základní demokratické postupy pro získání moci a odmítají užití násilí k politickému boji – resp. uznávají monopol státu na užití fyzického násilí. Od extremismu se tedy radikalismus liší především méně kritickým postojem k demokracii a odmítáním násilí. Přesto je hranice mezi radikalismem a extremismem velice tenká, leckdy nezřetelná, a některé subjekty se mezi těmito vymezenými oblastmi mohou „přelévat“.

1.3 Národ

Pojem národ je silně subjektivním pojmem a k jeho definici bylo sepsáno mnoho knih. V problematice (zvláště) pravicového extremismu je jej nutné alespoň zmínit, jelikož je toto slovo jedním ze základních kamenů nacionalismu, fašismu a částečně i nacionálního socialismu³.

Existují dva druhy chápání národa, exkluzivní a inkluzivní. Exkluzivní pojetí národa hovoří o tom, že národ je organická jednotka založená na společné identitě a předcích. (Charvát, 2007) Tudíž do národa se člověk rodí a nemůže se nijak jinak stát jeho členem (někdy se tomuto pojetí říká „německé“ či „pokrevní“ a je silně rozšířené u nás).

Na druhé straně inkluzivní pojetí národa je otevřené, pracuje s termínem občanství a dovoluje vznikat multietnickým národům. Tomuto pojetí se někdy říká i „francouzské“ či „občanské“.

Česká krajní pravice, ale tradičně také český nacionalismus, se ztotožňuje především s exkluzivní koncepcí národa a národ chápe v kmenovém etnickém pojetí s rasovými prvky, které nepřipouští asimilaci. (Smolík, 2011) Oproti nacionalistům a (neo)fašistům kladou neonacisté na pojem národ menší důraz a důležitější je pro ně rasa. (VeJVodová, 2011)

1.3.1 Nacionalismus

Jak uvádí Jan Charvát (2007), nacionalismus představuje ideologii, která je základem většiny směrů krajní pravice, ale sám nemusí být extrémní či radikální. Mareš (2003) dodává, že přímá vazba nacionalismu na pravicový radikalismus neexistuje.

Charvát definuje moderní nacionalismus jako ideologii, která vychází „z představy, že lidstvo je přirozeně rozděleno do jednotlivých národů, které mají svou vlastní specifickou povahu, a že přirozené uspořádání společnosti proto vychází z jednotlivých národů, jež jsou definovány na základě národních jazyků, národní kultury

---

³ Zde se ale upřednostňuje spíše rasa, nežli národ. Někdy tyto pojmy dokonce splývají (árijský národ atd.).

a národního území.“ A dodává, že cílem nacionalismu je dosáhnout stavu, ve kterém územní hranice státu splývají s hranicemi etnickými, jazykovými a kulturními.

Z této definice budeme vycházet, jelikož po prozkoumání nacionalismu většiny současných extremistických či nacionalistických skupin, hnutí či stran vychází najevo, že víceméně takto vnímají nacionalismus (vyjma ortodoxních neonacistů, kteří jsou zaměřeni, jak již bylo řečeno, spíše rasově). Charvát i jiní teoretici definují více forem nacionalismů, ale v této práci budeme nacionalismem mínit vždy výše zmíněnou formu.

V českém prostředí se pro praktické prosazování nacionalismu užívá pojmu národovectví⁴. Podle Smolíka (2011) lze národovectví vnímat jako „politickou, kulturní, ekonomickou či společenskou aktivitu, která prosazuje a upevňuje národní zájmy konkrétního národa.“ Za národoveckou se považovala již nefungující Národní strana s předsedkyní Petrou Edelmannovou.

1.3.2 Vlastenectví a patriotismus

Nacionalismus bývá často zaměňován za pojmy vlastenectví či patriotismus. Oba dva zmíněné pojmy jsou českou společností vnímány mnohem pozitivněji, než slovu neonacismus podobný nacionalismus. Význam je oproti nacionalismu značně odlišný, protože ten lze považovat spíše za ideologii.

Podobně jako jiné termíny, i vlastenectví a patriotismus jsou těžko definovatelné, už jen z toho důvodu, že jde o slova popisující velice subjektivní pocity a dalo by se s nadsázkou říci, že kolik je lidí (vlastenců), tolik je vlastenectví. V této práci se spokojíme s nejjednodušší definicí, a to tou, že vlastenectví i patriotismus znamenají lásku k vlasti. V případě patriotismu se ještě může hovořit o lásce k rodnému kraji či městu (užívá se termínů „českobudějovický patriot“ atd.). Jedním z projevů vlastenectví a patriotismu může být národní hrdost, jež je také velice subjektivním pocitem. I tento termín se v ultrapravicové rétorice objevuje⁵.

⁴ Zajímavostí je, že za první republiky se někteří čeští fašisté odmítali označovat za fašisty, ale říkali si národovci (Pejčoch, 2011, s. 39).

⁵ V nedávné době existoval stejnojmenný na neonacistické intelektuály zaměřený internetový web a diskusní fórum na adrese <http://narodni-hrdost.com/>⁵.

Radikálové se často uchylují k užívání termínů vlastenectví a patriotismus, právě pro jejich „positivnější reputaci“. Neonacisté například nazvali svou akci na podporu vězněných soukmenovců⁶ „Patriot v nouzi“. (Antifa, 2008) Někteří neonacisté se ale vymezují proti těmto termínům, jelikož více než pozitivní vztah k zemi považují za důležitější pozitivní a aktivní vztah k rase. Častěji se sami nazývají národní socialisté. (Vejdovová, 2011) Naproti tomu se objevuje také výraz „celoříšský vlastenec“. Obecně o sobě nikdy nemluví jako o extrémních pravičácích, leckdy mají blíže spíše k levici. (Hainsworth, 2008)

1.4 *Rasismus*

Rasismus je přesvědčení, že lidé jsou rozděleni na jednotlivé rasy, a tyto rasy mají rozdílné vlastnosti. Charvát (2007) píše: „O rasismu můžeme hovořit tehdy, máme-li před sebou ideologii, která tvrdí, že rozdíly mezi jednotlivými etniky jsou vrozené a neměnné, přičemž se z faktu odlišností jednotlivých ras odvozuje existence rasové hierarchie – nadřazenost jedné rasy nad ostatními.“ Nejčastěji se hovoří o biologickém a kulturním rasismu, třetí variantou extremisty užívanou je takzvaný racialismus.

Biologický rasismus byl definován v prvním odstavci. Kulturní rasismus je moderní forma rasismu, která tvrdí, že etnika mají hluboce zakořeněné kulturní návyky a ty nelze je změnit. Lze jej nazvat jako politicky korektní rasismus.

Jan Charvát (2007) ještě hovoří o tzv. racialismu, což je směr, který tvrdí, že „mezi rasami existují dané a nepřekonatelné rozdíly, ale vyhýbá se označení některé rasy za nadřazenou. Požaduje však striktní segregaci pod záminkou zachování diverzity a kulturního dědictví.“

Mareš (2003, s. 60) v jedné ze svých knih sepsal body tradičního programu rasismu:

- 1) Lidstvo sestává z různých geneticky určených ras
- 2) Ty se odlišují myšlením, jednáním nebo představami o morálce, přičemž

---

⁶ Říká se jim POWs, což znamená Prisoners of War (váleční zajatci). Neonacisté totiž užívají termín RaHoWa, což je zkratka pro Race Holy War (Rasová svatá válka), což má být konflikt mezi bílou a ostatními „méněcennými“ rasami.

- 3) jedna rasa je hodnocena výše než ostatní a
- 4) „více cenná“ rasa smí nebo musí ostatní opanovat nebo znevýhodňovat

Rasismus v různých formách je základem především pro neonacistickou ideologii.

1.5 Fašismus

Fašismus je ideologie vytvořená Italem Benitem Mussolinim na počátku 20. let 20. století. (Pejčoch, 2011) Prvně Mussolini prezentoval základy své ideologie 23. března 1919 v Miláně. Podle Charváta (2007) fašismus vychází z kombinace myšlenek syndikalismu, totalitního státu a šovinismu. Odmítá liberální demokracii a její definici státu coby instituce určené k ochraně individuálních práv a vnímá stát jako přirozené společenství.

Důležitým prvkem je rozdělení společnosti na korporace (stavy) a vznik stavovského systému. (Pejčoch, 2011) Samotný fašismus však nebyl ve svých počátcích rasistický a víceméně ani antisemitský (nikoliv však v českém prostředí). Zakladatel fašismu Mussolini vytvořil pojem totalitní stát, i když sám takového stavu v Itálii nedosáhl (o totalitních režimech se mluví jen v případě nacismu a komunismu).

Piero Ignazi (2003) říká, že od 80. let takřka v Evropě neexistují opravdové neofašistické strany, ale že se dokázaly přetransformovat do pouhých „radikálně pravicových“.

1.6 Nacionální socialismus a neonacismus

Nacismus se zrodil v Německu jen o rok později než fašismus (v únoru 1920), ale oproti němu byl založen na šovinistickém nacionalismu a především rasismu. Základy této totalitní rasistické ideologie sepsal vůdce nacistů Adolf Hitler v knize Mein Kampf.

Nacismus vyznáváný po roce 1945 a mírně revidovaný se nazývá neonacismus. Základními stavebními kameny neonacismu jsou „antipostoje“. Neonacisté zastávají antidemokratismus, antiliberalismus, antipluralismus, antihumanismus, antisemitismus, antikomunismus, ale také rasismus a šovinistický nacionalismus. (Charvát, 2007) Dále je pro ně charakteristický vůdcovský princip a agresivní zahraniční politika.

Neonacismus nutně nemusí kopírovat původní Hitlerův nacionální socialismus, v tomto ohledu Vejvodová (2011, s. 143) definuje tři druhy neonacismu:

1. Tradicionalistický neonacismus, který de facto přebírá druhoválečný nacionální socialismus
2. „White power“ neonacismus, což je moderní forma neonacismu, více zaměřená panevropsky a panárijsky, s menším důrazem na nacionalismus
3. Primitivní neonacismus bez většího intelektuálního a ideologického základu

Mareš (2003) uvedl společné znaky fašismu a neonacismu, jsou jimi sociální darwinismus, iracionalismus, nacionalismus, vůdcovský princip, absolutní stát a antikomunismus.

Nutné je oddělovat německý nacionální socialismus (nacismus) od českého národního socialismu. Byť mají oba politické směry takřka společné kořeny, zhruba od 20. let 20. století je nelze spojovat.

Národní socialismus v Česku za Rakousko-Uherska a za první a třetí republiky⁷ reprezentovala především Československá strana národně sociální, resp. socialistická (ČSNS), založená Václavem Klobáčkem, která byla po komunistickém puči v rámci Národní fronty přejmenována na Československou stranu socialistickou a po revoluci znovuobnovena⁸. V jejích řadách působily osobnosti jako Milada Horáková nebo Edvard Beneš.

V současné době existují tři české národně socialistické subjekty – Česká strana národně sociální, Česká strana národně socialistická a strana bývalého předsedy ČSSD Jiřího Paroubka nazvaná Národní socialisté – levice 21. století. Bude-li v práci řeč o národním socialismu, bude označovat právě tyto československé a české strany.

Nacionální socialismus bude v práci sloužit jako synonymický termín pro nacismus. Termín nacismus přímo vzešel z tohoto pojmu, který měla ve svém názvu

⁷ Termín pro Československo v období od osvobození v květnu 1945 po komunistický puč v únoru 1948.

⁸ Po revoluci se straně vrátila řada majetku, například budova Melantrichu. Vlivem špatného hospodaření se strana v roce 2005 rozštěpila se ve dvě. V současnosti tyto dvě strany hrají zcela zanedbatelnou roli v české politice.

NSDAP - Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (česky Nacionálně socialistická německá dělnická strana).

1.7 Pravice, nebo levice?

V dnešní době rozměňování politiky a stále větších dostředivých tendencí, které vedou k tomu, že většina stran nemá zcela vyhraněnou levicovou či pravicovou politiku, není dělení na levice a pravici zcela přesné. Proto je nutné zmínit důvody, proč se o neonacismu a podobných ideologických směrech hovoří jako o ultrapravici. Zvláště pravicoví konzervativci se totiž silně vymezují proti tomu, aby se neonacisté označovali za členy (extremistické) pravice. (Matějka, 2011) Zdůrazňují, že vyznavači neonacismu nadřazují stát (či společenství, nebo rasu) nad jednotlivce, regulují trh a obecně chtějí silný stát, což se neslučuje s pravicovými idejemi. Dodávají, že nacionální socialismus se zrodil z dělnického hnutí, podobně jako levicový komunismus a právě tyto dvě totalitní ideologie spolu soupeřily v konkurenčním boji. Někteří neonacisté těmto lidem dávají zapravdu tím, že se opravdu hlásí k levici⁹.

Na druhé straně jsou tu lidé vyznávající levicové ideály, kteří odmítají, že by s levicí měl (neo)nacismus cokoliv společného. Jedním z důsledků distancování se levice od nacismu je podle Pejčocha (2011) i fakt, že se kladl silný důraz na nepoužívání pojmu národní či nacionální socialismus, právě proto, aby nebyl termín socialismus s nacismem příliš spojován a pošpiněn.

Zda lze nazvat neonacismus (ale i fašismus a nacionalismus) za pravicový směr, záleží na tom, jakým pohledem tuto ideologii hodnotíme. Základním bodem je už od dob francouzské revoluce rozdílný přístup pravice a levice k principu rovnosti. Pravicově extremistické směry odmítají fundamentální rovnost lidí a povyšují určitou skupinu nad jinou (rasu, vlastní národ, či etnikum nad ostatní). Na druhé straně extremistická levice striktně dodržuje absolutní rovnost lidí a snaží se ji aplikovat na všechny části fungování společnosti. (Mareš, 2003) Proto tato práce zůstane (z hlediska přístupu k rovnosti lidí) u označení pravicový extremismus v případě fašismu i neonacismu.

---

⁹ Dělnická strana to již několikrát učinila, i když lze předpokládat, že tak činí z čirého pragmatismu. Levice se totiž v Česku těší poměrně velké popularitě, zvláště u chudších, což dokazují i poslední volební výsledky.

2. Stručná historie extremismu v českých zemích

Kořeny současných krajně pravicových uskupení či stran můžete vysledovat až do doby první republiky. Práce shrne nejdůležitější subjekty té doby a především ty, ke kterým se obrací současné extremistické skupiny. Dále stručně popíšeme období až do vzniku DS, protože vznik této strany zcela souvisí s historií extremismu u nás. V rámci kontextu zmíníme i některé radikální, či zcela neextremistické subjekty, byť je v názvu kapitoly slovo extremismus.

2.1 První Československá republika

Čeští nacionalisté i fašisté se nejčastěji obrací k prvorepublikovým stranám. Výjimku částečně tvořila Národní strana, která se obracela k Národní straně z doby Rakouska-Uherska. (Cibulka, 2006) Nicméně v dalších textech vycházela z kramářovského nacionalismu, a takřka ignorovala osobnost Tomáše Garrigue Masaryka, prezidenta Edvarda Beneše pak zmiňovala víceméně jen v případě odsunu Němců a jeho dekretů, což bylo spjato s antiněmeckým postojem strany.

Nacionalisté se vzhledli především v politice Karla Kramáře. Reinkarnace se v současnosti dostalo Kramářově straně Národní sjednocení (NSJ), která původně vznikla 27. října 1934 (Národní sjednocení, 2010a) spojením několika nacionalistických a fašizujících uskupení (Kramářovy Československé národní demokracie, Národní ligy Jiřího Stříbrného¹⁰ a Národní fronty¹¹ akademického profesora Františka Mareše). Nicméně vznikly i mládežnické organizace pro jednotlivé složky NSJ. Jedna z nich, Mladé národní sjednocení, ustavila uniformované Šedé legie a její členové se zdravili zdvihnutou pravíci. Ve svém volebním programu NSJ užilo hesla „Nic než národ“ a kritizovalo spojenectví se SSSR, komunisty, Němce, Židy, svobodné zednáře i politiky tzv. „Hradu“. Obecně v NSJ převažovaly spíše umírněnější nacionalistické proudy. (Mareš, 2003) Současné NSJ vzniklo v roce 12. dubna 2002 z iniciativy lidí okolo Vlastenecké fronty (více v příslušné kapitole).

Méně fašizující, ale pro vývoj nacionalismu po roce 1989 důležitou skupinou, byli lidé spjatí s nacionalistickou revue Národní myšlenka fungující uvnitř Kramářovy

¹⁰ Jiří Stříbrný byl jedním z mužů 28. října. Jeho Národní liga dala vzniknout nacionalisty dodnes užívanému heslu „Nic než národ“ (Mareš, 2003, s. 119.)

¹¹ Součástí Národní fronty byla ještě před vznikem Národního sjednocení Gajdova Národní obec fašistická, ta však vystoupila.

národní demokracie. (Mareš, 2003) Národní myšlenka byla po roce 1989 obnovena a dodnes funguje nejen v písemné podobě (první číslo vyšlo roku 1994), ale i jako internetový webzine.

Část českých extremistů navazuje na tradici ryze českého (antiněmeckého) fašismu. První z uskupení, které je možné označit za fašistické, bylo Národní hnutí, zvláště pak klub Červenobílých, který vznikl roku 1922. Jemu se v nedávné době dostalo reinkarnace. Fašismus za první republiky symbolizovala především Národní obec fašistická (NOF) vedená bývalým legionářským generálem Radolou Gajdou¹². NOF vznikla roku 1926 (Mareš, 2003) spojením několika fašizujících či fašistických uskupení. O rok později se stal Gajda (dodnes silně mnohými nacionalisty adorován) jejím předsedou a NOF se přetvořila v politickou stranu. Základem programu českých fašistů byl agresivní nacionalismus, územní požadavky, antisemitismus, antikomunismus, negativní postoj k Německu, Polsku a Maďarsku, boj proti korupci a „očista“ republiky. Silný byl i odpor proti politice tzv. „Hradu“. (Mareš, 2003) Heslem se stalo „Blaho vlasti budiž nejvyšším zákonem“. NOF se zapsala do dějin zvláště kvůli tzv. Židenickému puči. (Pejčoch, 2011) V noci z 21. na 22. ledna 1933 zahájilo několik členů NOF útok na vojenská kasárna v Brně-Židenicích. Tento akt měl vyústit v puč a „pochod na Prahu“, kopírující slavný Mussoliniho pochod na Řím. Útok skončil fiaskem, došlo jen k několika zraněním. Někteří členové NOF, včetně vůdce Gajdy, dostali různé tresty odnětí svobody¹³. Byť fašistům z NOF nacismus imponoval, samotná strana s pronacistickými či německými (sudetskými) organizacemi pro svoje antiněmeckví nespolupracovala.

V nedávné době se ke Gajdovi hlásilo uskupení Národní čest, které se později sloučilo s organizací Autonomní nacionalisté (AN) a vytvořilo její zlínskou pobočku. AN spolupracovali s Dělnickou stranou, později se s ní však rozešli, nakonec se hnutí rozpadlo. Národní čest pak neobnovila své stránky, ale někteří její bývalí členové se podílí na studentském hnutí Červenobílých. I toto hnutí je Gajdovi poměrně vlídně nakloněno. (Červenobílí, 2011)

---

¹² Vlastním jménem Rudolf Geidl.

¹³ Gajda 6 měsíců, nejdéle byl v žaláři hlavní organizátor Ladislav Kobsinec, který dostal trest 12 let vězení.

K radikálnějšímu křídlu českého fašismu v prvorepublikovém období patřila organizace Vlajka, která se ale plně rozvinula především za druhé republiky a protektorátu Čechy a Morava.

2.2 Druhá Česko-Slovenská republika

Pomnichovské druhorepublikové období se neslo v duchu odklánění se od demokracie k autoritářství a fašizaci. Na Slovensku a Podkarpatské Rusi vznikla vláda jedné strany, v českých zemích se ustavil bipartijní systém prezentovaný Stranou národní jednoty a Národní stranou práce. Většina prvorepublikových extrémních či extremistických organizací a stran existovala nadále a přímo či nepřímo participovaly na novém politickém systému. Posílení se dostalo především extremistické a antisemitské organizaci Vlajka v čele s Janem Rysem-Rozsévačem, která byla v listopadu 1938 dokonce zakázána.

2.3 Protektorát Čechy a Morava

Po obsazení zbytku Československa (resp. českých zemí) nacistickým Německem 15. března 1939 se kupodivu předchozím pravicovým extremistům nedostalo takové pozornosti ze strany okupační moci, jaká by se dala očekávat. Nacisté se dívali na české fašisty nedůvěřivě, zejména kvůli jejich častému dřívějšímu panslavismu (který dlouho zastával i Radola Gajda) a antiněmectví. (Mareš, 2003) Ihned 15. března se Gajda pokusil o uchopení moci násilnou cestou, ale nacisté proti tomu zakročili. Měl pod vedením členů organizace Vlajka a Akce národní obrody vzniknout i revoluční parlament pod názvem Český národní výbor svatováclavský, ale i ten byl neúspěšný. Některé organizace¹⁴ se začlenily do vzniknuvšího Národního souručenství (NS)¹⁵, které mělo vytvořit jedinou českou legální politickou platformu v protektorátu. Organizace Vlajka později působila v opozici a její vedoucí představitelé po neúspěšném pokusu o převzetí moci skončili v koncentračním táboře Dachau¹⁶. Vyjma Národního souručenství vzniklo i Kuratorium pro výchovu mládeže vedené Emanuelem Moravcem, ten také usiloval i o vznik české divize SS. To se podařilo až v samém

---

¹⁴ Například Národní obec fašistická či Vlajka (která později vystoupila).

¹⁵ Heslo NS bylo „Vlasti zdar“, v průběhu okupace zaniklo.

¹⁶ To se týkalo například Jana Rysa-Rozsévače

závěru války¹⁷, ale jednalo se spíš o zoufalý čin Němců a samotné sestavování české jednotky SS skončilo velkým nezájmem ze strany českého obyvatelstva.

2.4 Třetí Československá republika a období komunismu

Poválečná a pak zvláště komunistická éra nebyly nakloněny jakýmkoliv projevům pravicového extremismu a podpoře fašismu či nacismu. Tehdejší československá společnost byla vzhledem k zážitkům z války silně protinacisticky (a i protiněmecky) založená. Přesto se vyskytlo několik incidentů až teroristické povahy či vznikaly snahy o ustavení nových neonacistických buněk, ale tyto pokusy byly vcelku marginální a nedůležité pro vývoj extremismu po roce 1989.

2.5 Polistopadové období

Mnohem důležitější pro současný extremismus je období devadesátých let, kdy se po pádu totality díky nově nabyté svobodě objevila řada více či méně radikálních skupin¹⁸. (Mareš, 2003) Významnou roli po revoluci sehrála rozvíjející se skinheadská subkultura, která měla (a má) řadu směrů od apolitických skinheadů, přes kališnické, neonacistické i komunistické (tzv. red skins). Dokonce existuje i skinheadské hnutí homosexuálů, rozšířené však spíše v Británii¹⁹.

Radikální a extremistický (popř. nacionalistický) proud lze organizačně rozdělit na tři roviny. Politické strany, legální organizace a nelegální či neregistrovaná hnutí či sdružení. Ideologicky pak na neonacistické, (neo)fašistické a nacionalistické²⁰.

2.5.1 Hnutí skinheads

Nejvýraznějším skinheadským proudem byli hlavně čeští kališníci a fašisté (či neonacisté). Druzí jmenovaní přebrali vizáž skinheadů a ta se veřejnosti i médiím začala pojít pouze s neonacistickou větví skinheadského hnutí a vznikl jistý stereotyp neonacisty. Skinheadský styl oblékání a života u nás rozšířila především hudební skupina Orlík. Jejimi nejznámějšími členy byli herci Daniel Landa²¹ a David Matásek²².

¹⁷ První vojáci nastoupili k výcviku v březnu 1945. (Mareš, 2003, s. 154)

¹⁸ Jako zajímavost lze podotknout, že do sametové revoluce mezi sebou spolupracovali českoslovenští neonacisté a anarchisté.

¹⁹ Znamé pod zkratkou GSM (Gay skinhead movement)

²⁰ Nacionalisty lze dělit na šovinisty (extremisty) nebo umírněné.

²¹ Hudbě se věnuje dodnes.

Dodnes se neonacisté karikují jako holohlaví svalnatci v letecké bundě typu bomber. To ukázala i státní kampaň proti neonacismu pojmenovaná „Neonáček, chcete ho?“²³ Stále se lze s touto charakteristikou pravicového extremisty setkat, často i v médiích, leč bylo by mylné se domnívat, že podle této vizáže lze bezpečně pravicového extremistu poznat. Právě fakt, že neonacisté od skinheadského vzhledu odstoupili, vedlo k tomu, že obecně vylepšili svoji reputaci a může to vést k zamaskování jejich pravého smýšlení.

2.5.1 Umírnění skinheadi

Umírněnější část skinheadské subkultury vytvořila dvě hlavní organizace. Čeští kališníci (skinheadi umírněného prodemokratického nacionalismu) vytvořili Vlasteneckou ligu (VL). Radikálnější skinheadi s fašizujícími sklony založili Vlasteneckou frontu (Smolík, 2011), obě jsou dodnes registrovanými občanskými sdruženími.

Problém silné podobnosti názvů těchto dvou organizací způsobil zvláště Vlastenecké lize nemalé problémy, vzhledem k tomu, že veřejnost i novináři mezi nimi neviděli rozdíl. VL se silně ohrazovala proti tomu být zařazena na seznam extremistických organizací MV ČR. Její činnost byla de facto ukončena. (Smolík, 2011) V roce 2005 vzniknuvší občanské sdružení Svornost je založeno na základech Vlastenecké ligy²⁴ a částečně se s ní personálně shoduje. (Smolík, 2011) Ideově se Vlastenecká liga i Svornost hlásí k odkazu českého husitství a zdravého vlastenectví, staví se proti členství Česka v EU a měnové unii (byť ne tak fundamentálně jako v případě jiných uskupení). Svornost se hlásí k odkazu zakladatelů Československa T. G. Masarykovi, E. Benešovi a M. R. Štefánikovi a k demokracii. Staví se například proti přijímání ekonomických uprchlíků a masové imigraci. (Svornost, 2011) Za extremistickou, ba ani extrémní organizaci ji považovat nelze a je zde uvedena jen pro doplnění kontextu a vysvětlení rozdílu mezi VL a VF.

Vlastenecká fronta (VF) se dá označit za radikálnější, než byla Vlastenecká liga. VF se hlásí ke konzervativnímu českému nacionalismu, kromě vystoupení z EU požaduje i vystoupení z NATO, staví se proti registrovanému partnerství

²² V současnosti člen činohry Národního divadla.

²³ Dostupná z <http://www.chceteho.cz/>

²⁴ Například na stránkách sdružení (www.svornost.com) nalezneme znak Vlastenecké ligy, ale i Národně-vlasteneckého svazu.

(a je obecně skeptická vůči homosexuálům), kritická je i k potratům apod. VF je spjata s konzervativní revue Národní myšlenka²⁵ (která, jak již bylo řečeno, navazuje na stejnojmennou prvorepublikovou skupinu) a stála částečně u zrodu Národní strany i strany Národní sjednocení. Její spojení s neonacismem nebo fašismem je těžko prokazatelné, ale podle Mareše (2003) měla VF zpočátku například stejné P. O. Boxy jako militantní Bohemia Hammer Skins a jiné extremistické organizace.

2.5.2 Raný neonacismus

V devadesátých letech na našem území vznikly ilegální pobočky některých mezinárodních ultrapravicových sítí, které se vyznačují militantností a násilností. Jsou jimi Blood & Honour Division Bohemia²⁶ a Bohemia Hammerskins. (Mareš, 2003) Obě tyto organizace jsou silně extremisticky a neonacisticky založené a dodnes v jisté (zcela minimální) formě existují i u nás. Jejich činnost spočívala spíše v šíření neonacistických myšlenek, vytváření tištěných periodik, pořádání koncertů neonacistických kapel apod. Ač proklamovaly násilí, k násilnostem se jejich členové uchýlovali málo, nebo vůbec.

Z dalších neregistrovaných extremistických hnutí či organizací byl a je nejvýznamnější především Národní odpor (NO), který funguje dodnes a je pravděpodobně personálně svázán s Dělnickou stranou (sociální spravedlnosti) i její mládežnickou organizací Dělnická mládež. (Tydlitátová, 2009) Na svých stránkách zpochybňuje Holokaust (hovoří se o „osvětimské lži“) (Národní odpor, 2007), mluví o židovské světovládě (2008a), vyjadřuje se stereotypně o Romech (2008b) apod. Podporuje jak akce Dělnické strany sociální spravedlnosti či Dělnické mládeže²⁷, tak i některých německých extremistických skupin, popř. akce kontroverzní německé strany NPD²⁸. Členové NO se účastní řady pochodů a mítinků německých neonacistů. Účastníci žhářského útoku ve Vítkově, při kterém byla vážně zraněna romská holčička, byli členy Národního odporu. (iDnes.cz, 2009a)

Národní odpor se pokusil v roce 2001 spolu s (registrovanou) Národní aliancí přetvořit Republikánskou vlasteneckou stranu na Národně sociální blok. Po odmítnutí MV ČR se jí podařilo zaregistrovat pod názvem Pravá alternativa. Strana neuspěla

²⁵ Viz internetové stránky VF <http://www.vlasteneckafronta.cz/>

²⁶ Odkazující se na heslo Hitlerjugend Blut & Ehre

²⁷ Ze svých stránek přímo odkazuje na stránky DSSS, umístil na ně i obrázek Tomáše Vandase.

²⁸ Nationaldemokratische partei Deutschlands (Národnědemokratická strana Německa)

v žádných volbách a po odmítnutí parlamentních voleb jako „frašky“ její činnost skončila. (Smolík, 2011)

2.5.3 Strana pro republiku – Republikánská strana Československa

Mezi významné politické subjekty ležící na pomezí radikalismu a extremismu patřila především Sládkova Strana pro republiku - Republikánská strana Československa (SPR-RSČ), jejíž základy vznikaly už koncem roku 1989. Straně se podařilo získávat mandáty jak v Česku, tak svého času i na Slovensku. V druhé polovině 90. let začala její popularita vadnout. Například ve volbách do PS PČR roku 1996 získala 18 mandátů, o dva roky později ale už žádný. Roku 2000 byl na stranu uvalen konkurs. Strana dodnes existuje, ale Miroslav Sládek se přesunul do nového subjektu Republikáni Miroslava Sládka (RMS), Sládek se mimo jiné chystá kandidovat na prezidenta ČR. S členy SPR-RSČ je Dělnická strana a Dělnická strana sociální spravedlnosti částečně spojena, jelikož předseda DSSS Tomáš Vandas byl blízký spolupracovník předsedy Sládka. (Vejvodová, 2003) Slovo republikánská v názvu strany má odkazovat jak na prvorepublikovou „Agrární stranu“ (jež měla v oficiálním názvu slovo Republikánská) i na republikány v USA. Programově se SPR-RSČ stavěla silně antikomunisticky, kritizovala Občanské fórum i Václava Havla, byla proti rozpadu Československa, její členové měli silně protiromské postoje²⁹, byli proti imigraci i členství ČR v NATO a kritizovali bombardování Bělehradu. (Mareš, 2003) V dnešní době jsou Republikáni Miroslava Sládka nevýznamnou stranou.

2.5.4 Národní strana

Dalším radikálním subjektem byla Národní strana, při jejímž vzniku se angažovali především lidé z Vlastenecké fronty (Smolík, 2011), resp. sdružení Vlast.cz. Strana vznikla roku 2003 a dlouhodobě byla její předsedkyní Petra Edelmannová. Byť se strana účastnila řady voleb, do parlamentu se nikdy nedostala. Hlavními body jejího programu i rétoriky byla kritika imigrace a menšin (především Romů, ale i Vietnamců), homosexuality (Národní strana, 2008a), islámu (2008b), komunismu, členství Česka v EU či NATO (2007), dále strana napadala sudetské Němce a Německo obecně (2008 c), kritizovala i jiné nacionalistické či radikální strany

²⁹ Poměrně známý je Sládkův citát o tom, že největším zločinem Romů je už jen jejich narození.
<http://www.youtube.com/watch?v=Rv9O4pQsa3A>

v Česku. (2008d) Strana se obracela především ke Karlu Kramáři, Tomáše G. Masaryka spíše ignorovala a Edvarda Beneše zmiňovala takřka pouze s jeho dekrety a odsunem Němců. Rozruch způsobila vytvořením publikace „Konečné řešení otázky cikánské“ hovořící o vystěhování Romů z ČR do Indie (autor za knihu dostal několikaměsíční podmínku (Týden, 2010)) a zřízením tzv. Národní gardy, která měla monitorovat například i romská ghetta. (Lidovky.cz, 2007) Za stranu kandidoval i někdejší náměstek ministra školství Josefa Dobeše Jan Bátor. V roce 2009 předsedkyně strany Edelmannová odstoupila (iHNed.cz, 2009) a strana se samovolně rozpadla, volný prostor po NS převzala víceméně Dělnická strana. Někteří členové se opět sešli v Českém hnutí za národní jednotu, jeho význam je ale zcela marginální.

2.5.5 Národní sjednocení

Lidé z VF stáli u zrodu i dalšího politického subjektu – reinkarnace Národního sjednocení, které vzniklo v dubnu 2002. Leč nikdy nebylo příliš významné a dodnes je jeho činnost minimální. Jeho cílem bylo sjednotit pronárodní síly v České republice. Cíle NSJ se podobají cílům VF. Je proti členství ČR v EU, proti homosexualitě, potratům apod. (Národní sjednocení, 2010b)³⁰

2.5.6 Autonomní nacionalisté

Roku 2005 (Vejvodová, 2011) se na české ultrapravicové scéně objevil nový druh organizace. Z Německa k nám přišel fenomén tzv. autonomního nacionalismu s organizací bez vůdce. Oproti jiným druhům organizací je autonomní nacionalismus silně decentralizován, organizace sestává z naprosto samostatných buněk, které navzájem spolupracují, chybí zde jednotné vedení či vůdce. Jako první buňka autonomních nacionalistů se uvádí skupina s původním názvem Nacionalisté Kladno. Postupně vznikla neregistrovaná organizace Autonomní nacionalisté (AN), ke kterým se přidala řada skupin z celé České republiky³¹. AN vytvořili společné internetové stránky (dnes již nefunkční), ale zároveň měli i weby jednotlivých buněk. Jako je tomu v jiných případech, i zde extremisté užili výraz nacionalisté (nacionalismus), ač jde de facto o neonacistickou (v jejich slovníku nacionálně-socialistickou) skupinu. AN spolupracovali s otevřeně neonacistickým Národním odporem a s Dělnickou stranou. (Vejvodová, 2011) Měli s nimi společné demonstrace, což dokazují nejen

³⁰ <http://www.narodnisjednoceni.cz/manifest.htm>

³¹ Kladno, Kutná Hora, Zlín, Svitavy, Břeclav aj.

články, ale například fotografie, kdy demonstranti drží společně štíty či transparenty DS a AN. Od Dělnické strany se AN v březnu 2010 distancovali. (Svobodná mládež, 2009) Hlavními důvody byl fakt, že Dělnická strana finančně nepodpořila zatčené extremisty (z nichž dva byli přímo členy strany) a že se vytratily peníze zaslané maďarskými nacionalisty ke stejnému důvodu. Dále kritizovali především sourozence Lucii a Jiřího Šlégrovy, již byli jedněmi z nejviditelnějších a zároveň nejradikálnějších členů DS. Po tomto distancování začala aktivita AN celkově upadat a v dnešní době řada z jejich buněk ukončila činnost, nebo se projevují sporadicky. Úlohu mladých lidí aktivních na akcích DS nahradila její mládežnická organizace Dělnická mládež. AN se v minulosti zajímali především o zatčené neonacisty, jež podporovali a pořádali za ně protesty (Česká televize, 2009a), slovně napadali anarchisty a antifašisty z hnutí Antifa, s nimiž se někteří členové i fyzicky střetli. AN například také vyhrožovali svědkům žhářského útoku ve Vítkově (Česká televize, 2009b), samotní žháři pak měli být napojeni nejen na Národní odpor, ale právě i AN. Nutno podotknout, že AN vítkovskému případu věnovali značnou pozornost i protesty. (Antifa, 2009)

Autonomní nacionalisté se stavěli proti multikulturalismu, kapitalismu, tzv. pozitivní diskriminaci, členství Česka v EU a NATO, komunismu, homosexualitě a také se velmi zabývali romskou menšinou. Propagovali nacionální socialismus, jejich ústředním symbolem byla dvě složená písmena A a N na bílo-modré bikoloře, což odpovídá německým nacionálně-socialistickým barvám³².

2.6 Historie DS a DSSS

Samotná Dělnická strana (DS) byla ministerstvem vnitra registrována již 20. prosince 2002³³, u jejího zrodu stáli bývalí členové SPR-RSČ nespokojení s vystupováním předsedy republikánů Miroslava Sládka. Jedním z nich (Vejvodová, 2011) byl i bývalý tajemník republikánů Tomáš Vandas, který se stal předsedou DS a v současnosti je předsedou „nástupnické“ Dělnické strany sociální spravedlnosti (DSSS).

Mezi lety 2003 a 2005 DS spolupracovala s nacionalistickou Národní stranou předsedkyně Petry Edelmannové a spolu kandidovaly na společné kandidátce „Národní

³² Nicméně moravské pobočky užívaly červeno-modrou trikoloru, zlínská žluto-červenou.

³³ Pod názvem Nová síla, k přejmenování došlo v lednu následujícího roku.

pětka“ (ještě spolu s Národním sjednocením, Českým hnutím za národní jednotu a Republikány Miroslava Sládka). V roce 2005 navazuje hlubší kontakty s Národním sjednocením (NSJ), se kterým pořádá i společné demonstrace. Spolu s NSJ a politickou formací Právo a Spravedlnost sestavují kandidátku, ale ani toto spojení pro DS není výhodné a volební výsledky jsou zanedbatelné. Proto v roce 2007 DS rozhodne, že již nebude kandidovat s jinými stranami a vytvoří vlastní kandidátky. Od roku 2006 začíná spolupracovat s extremistickými organizacemi jako je Národní korporativismus, Národní odpor a Autonomní nacionalisté a v roce 2007 se tato spolupráce ještě prohloubí. (VeJVodová, 2011)

Už od 1. května 2003 strana začala vydávat své vlastní periodikum pojmenované Dělnické listy, které měly navazovat na stejnojmenné noviny založené roku 1873. (Dělnická strana, 2008a) Nutno podotknout, že kontinuita je zde minimální, či žádná a jde spíše o marketingový tah.

1. února 2008 založila DS tzv. Ochranné sbory Dělnické strany (OS DS), které měly sloužit k monitorování „problémových lokalit“, čímž byly míněny oblasti obývané většinou Romy, dále chránit členy a hlavně předsedu strany a pomáhat občanům s jejich problémy. (Dělnická strana, 2008b) Vrchním velitelem sborů byl předseda strany, v tomto případě tedy Tomáš Vandas. OS DS měly ve znaku ozubené kolo, písmena OS a meč. Symbolika i název OS DS měla blízko k nacismu. Ochranné sbory se například německy řeknou Schutz-Staffel, zkráceně SS. Nacisté pak užívali symbolu dubové ratolesti v kruhu uvnitř s hákovým křížem překrytých mečem zcela totožně, jako u znaku OS DS (tento fakt také řešil Nejvyšší správní soud).

Nejdůležitějším dnem v historii DS byl 17. listopad 2008, kdy proběhla tzv. „Bitva o Janov“, což je litvínovské sídliště obývané převážně Romy. Události předcházely „monitorovací“ akce OS DS. Tehdy se členové a příznivci DS spolu s členy Autonomních nacionalistů a Národního odporu střetli s policií i Romy, výjimečné to bylo především tím, že extremisty podpořila řada místních lidí – někteří jim poskytli úkryt před policií. To bylo do té doby ojedinělé. (VeJVodová, 2011)

3. března 2009 vznikla mládežnická organizace DS pod názvem Dělnická mládež (DM). Ta dnes prakticky nahrazuje ztracenou podporu ze strany Autonomních

nacionalistů. DM vydává svoje periodikum Hlas mládeže, pořádá různé demonstrace a happeningy. Dá se říci, že je oproti DS radikálnější. Sama DM se pak hlásila k českému národnímu socialismu prezentovanému Václavem Klofáčem. Dá se předpokládat, že šlo jen o snahu, aby DM nebyla spojována s nacionálním socialismem. DM začala začátkem května 2009 vydávat časopis Národní odpor dle stejnojmenné neregistrované neonacistické organizace. (iDnes.cz, 2009b) Dnes již nevychází. DM stála či dodnes stojí u různých projektů, jako je např. „Školní dvůr“, kdy se školákům rozdávaly letáky nebo „Moje srdce pro Moravu“, což byla akce na podporu moravského nacionalismu. Na jejích stránkách (Dělnická mládež, 2012) se členové oslovovali kamarádi (což má vztah k německému výrazu kameraden – soukmenovci), nebo národní socialisté a provolávalo se heslo „NS (národně socialistické) revoluci na zdar“.

DS se ve svých počátcích zaobírala především právy zaměstnanců, od roku 2006 pak už převažovala témata jako je imigrace, romská menšina, kriminalita (s návazností na menšiny). (Vejevodová, 2011) Strana byla spojována (Lidovky.cz, 2009) se žhářským útokem na romskou rodinu ve Vítkově, ke kterému došlo v září 2009. Přímé spojení žhářů se stranou však prokázáno nebylo. Strana se od útoku oficiálně distancovala. (iHNed.cz, 2009)

Především v návaznosti na události v Janově se česká vláda rozhodla podat 5. prosince 2008 návrh k Nejvyššímu správnímu soudu (NSS) na rozpuštění Dělnické strany. Návrh měl pouhých pět stran. Vláda, a především ministerstvo vnitra a jeho právník Václav Henych, byli kritizováni, že návrh je nedostatečný. NSS poté 4. března 2009 návrh vlády zamítl. (iDnes.cz, 2009c) Vláda se pokusila svoji chybu napravit a 23. září 2009 zaslala NSS druhý návrh. Ten byl značně propracovanější. U soudního procesu se hájil předseda DS Tomáš Vandas sám. 17. února 2010 nakonec NSS Dělnickou stranu rozpustil, jako vůbec první politickou stranu v historii samostatného Česka.

Ještě před zrušením DS Ústavním soudem se vlivní členové přesunuli do Dělnické strany sociální spravedlnosti. Ta byla založena 29. ledna 2004 pod názvem Strana občanů republiky České, 14. září 2010 se přejmenovala na Demokratickou stranu

sociální spravedlnosti a 10. listopadu 2008 se slovo demokratická změnilo na dělnická. (Ministerstvo vnitra ČR, 2012)

Jako zajímavou perličku můžeme uvést, že se Dělnická strana proti rozsudku odvolala 15. března 2010, což je den výročí vpádu nacistických vojsk roku 1939 do Československa. Ústavní soud odvolání odmítl 27. května téhož roku. Tento den je výročím atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha v Praze, který provedli českoslovenští parašutisté za podpory domácího odboje v roce 1942.

2.6.1 Důvody rozpuštění strany Nejvyšším správním soudem

V této kapitole stručně shrneme návrh vlády ČR pro rozpuštění strany, který nakonec NSS přijal. (NSS, 2010) V prvním případě vláda předložila pouze čtyřstránkový návrh, který postrádal jakoukoliv argumentaci. Při druhém soudním procesu vláda připravila více než stostránkový dokument se 91 přílohami.

V návrhu vlády na rozpuštění se uvádí, že výroky strany jsou založeny na pomlouvání a urážení některých menšinových skupin žijících v České republice (jako jsou Romové či homosexuálové), a že se vláda domnívá, že program strany ohrožuje demokracii. DS podle ní nechtěla lidská práva či demokratické principy a usiluje o zrušení základních náležitostí demokratického státu. Vláda přímo v návrhu píše „Dělnická strana zneužívá politických svobod k aktivitám, které prvoplánově směřují mimo rámec a zájem demokratické společnosti.“

Hlavními problémy nejsou jednotlivé části programu či symbolika strany, nebo podezřelá minulost některých jejích členů. Důležitý je celkový kontext strany (jak již uváděl Mareš ve své knize), díky němuž ji je možné označit za nedemokratickou, extremistickou a neonacistickou.

Vláda poukazuje na termín „národní socialismus“, který ač není synonymem pro (neo)nacismus, tak v případě DS funguje jako zástěrka. DS se nikdy od neonacismu nedistancovala, i když podporovala lidi tuto ideologii propagující. Navíc zde existuje

spojení mezi názvem „Dělnická strana“ a „NSDAP“ (což v překladu znamená Nacionálně socialistická německá dělnická strana). Neohlášený pochod do Janova, obývaného většinou Romy, dne 18. 10. 2008 vláda označila za pokus o pogrom.

OS DS byly přirovnány k nacistickým SA. Poukazuje se na to, že DS byla propojená s neonacistickým prostředím, a to nejen českým, ale i zahraničním (Slovenská pospolitost, německá NPD aj.). Vláda prokazovala i personální spojení členů DS s neonacistickými uskupeními.

U Dělnické mládeže se poukazovalo například i na to, že v programu sdružení měl zvláštní místo bod 18, což je tradiční symbol neonacismu (označuje písmena v abecedě – A a H, což jsou iniciály Adolfa Hitlera).

DS se bránila tím, že ji registrovalo ministerstvo vnitra a tím uznalo demokratičnost jejích stanov a programu. Odmítla, že by pojem národní socialismus znamenal, že se DS odkazuje k nacismu. Bránila také svou symboliku, kterou vláda spojovala s nacistickou, například rudé ozubené kolo (které je v podání DS podobné znaku německé nacistické odborové organizace Deutsche Arbeitsfront) užívala po roce 1945 i Československá sociální demokracie a jiné organizace nebo firmy (např. továrny).

K nařčení, že strana stojí proti demokracii, DS uvedla, že se naopak snaží demokratické principy prohloubit. DS odmítla tvrzení, že by byla propojená s organizacemi jako Národní odpor, Autonomní nacionalisté, Národní korporativismus či Resistance Women Unity. Propojení s Dělnickou mládeží příliš nekomentovala s tím, že DS je strana a DM občanské sdružení.

3. Analýza zpravodajství ČT24

V analytické části práce rozeberu konkrétní případy zpravodajského informování Českou televizí o politickém extremismu, resp. o Dělnické straně a okolnostech jejího zrušení Nejvyšším správním soudem. Budu zkoumat obsah reportáží v hlavním večerním zpravodajském pořadu Události zpravodajského kanálu ČT 24.

3.1 Vymezení vzorku

Budu sledovat obsahy mezi 9. zářím 2009 a 24. únorem 2010. To znamená týden před podáním druhého vládního návrhu na zrušení Dělnické strany a týden po vynesení rozsudku Nejvyšším správním soudem. Kontinuální přenos z posledního dne soudního procesu nebyl obrazově ani obsahově výjimečný a jednalo se jen o pouhé zprostředkování dění u soudu. Proto vypustím analýzu tohoto vysílání.

Při zkoumání hlavní zpravodajské relace České televize a ČT 24 Události jsem zjistil, že Ranní a Polední Události či Události v regionech užívají stejné nebo méně rozpracované reportáže, které se ve finální verzi objeví až ve večerních Událostech v 19 hodin. Proto se budu v práci soustředit na zprávy a reportáže pouze večerních Událostí.

Téma Dělnické strany nebo příbuzných témat³⁴ se ve vymezeném období objevilo ve 21 zprávách (16 reportážích a 5 čtených zprávách), tyto zprávy v následující části práce rozeberu.

3.2 Užitá metoda

Pro analýzu zpravodajství ČT 24 užiji poznatků z kapitoly o obrazové analýze, tak jak ji popisují Tomáš Trampota a Martina Vojtěchovská (2010). Zaměřím se na důležitost, kterou zprávám Česká televize udělila, kolik redaktorů se tématem zabývalo a jakým způsobem je řadila do vysílání. Zhodnotím obrazové pojetí a v rámci něho technické a symbolické kódy. Budu se zabývat tím, jak vyznělo vystupování členů a příznivců Dělnické strany i zástupců žalující strany, policie a odborníků na extremismus. Dále popíši, jak vypadal celkový obraz strany i jak Česká televize předkládala důkazy o propojení DS s neonacistickou scénou. V analýze nepominu ani jazyk reportáží, včetně studiových textů.

---

³⁴ Jedná se i o reportáže, které se zabírají případným návrhem na zrušení Komunistické strany Čech a Moravy či Komunistického svazu mládeže.

3.2.1 Nasazení reportérů

Na tom, zda téma bude zpracováno kvalitně, záleží to, zda redaktor téma zpracovává častěji a o danou problematiku se zajímá. Na reportážích o Dělnické straně spolupracovalo celkem 17 redaktorů České televize, jak uvádí tabulka č. 1. Některé reportáže vytvářelo více lidí, proto se čísla neshodují s počty reportáží. Do tabulky jsou započítáni i redaktoři, kteří měli živé vstupy (Jakub Železný a Ondřej Schneider).

Jméno redaktora	#	Jméno redaktora	#	Jméno redaktora	#
Zuzana Tvarůžková	5	Eva Davidová	1	Alice Schinabeková	1
Tereza Baldová	4	Aneta Hronová	1	Barbora Straňáková	1
Ondřej Schneider*	3	František Kramář	1	Michal Šebela	1
Tereza Kručinská	2	Marta Pilařová	1	Jitka Volejníková	1
Richard Samko	2	Zina Plchová	1	Jakub Železný**	1
Tomáš Vlach	2	Karel Rožánek	1	-	-

- počet reportáží, * - Ondřej Schneider měl dva živé vstupy, ** - Jakub Železný měl pouze živý vstup

Tabulka 1 – Tabulka zobrazuje, kteří redaktoři České televize zpracovávali reportáže o Dělnické straně.

Nejvíce reportáží, pět, zpracovávala Zuzana Tvarůžková, o jednu méně Tereza Baldová. Ondřej Schneider vystoupil ve dvou živých vstupech a zpracovával jednu reportáž. Dvěma se věnovali Tereza Kručinská, Richard Samko a Tomáš Vlach. Dalších 11 redaktorů se Dělnické straně ve sledovaném období věnovalo jen jednou. Obvykle se ale spolupodíleli ti, kteří už na některé ze zpráv pracovali. Z uvedeného vyplývá, že se tématem v sledovaném období zabývala řada redaktorů poprvé, ale byli tu i tací, kteří spolupracovali na více reportážích.

3.2.2 Míra důležitosti a nasazení reportérů

Zda je zpráva pro médium důležitá, poznáme podle několika faktorů. Rozhoduje délka zprávy (jestli jde o čtenou zprávu, krátkou zprávu nebo reportáž či dokonce soubor reportáží), neméně důležité je, zda se objeví upoutávka v počátečních headlinech, anebo v jakém pořadí se reportáž zařadí do relace. Je-li první, obvykle to znamená, že jí přikládá televize, nebo jiné médium, nejvyšší důležitost. U důležitých zpráv televize zařazují také živý vstup reportéra. To může značit, že televize pokládá

za důležité o tématu referovat i z místa dění a aktualizovat, co bylo řečeno ve studiu nebo v hotové reportáži.

Pořadí	Počet zpráv	V headlinech	Reportáže	Čtené zprávy	Živý vstup
1.	2	1	//		
2.	3	1	///		/
4.	4	4	////		/
5.	2	2	//		
6.	2	-	/	/	
7.	3	-		///	
8.	1	1	/		/
9.	2	-	/	/	
13.	1	-	/		
15.	1	-	/		

Tabulka 2 – Pořadí zpráv ve vysílání Událostí

Tabulka č. 2 shrnuje údaje, které rozeberu v podkapitole 3.2.2.1 a 3.2.2.2. V prvním sloupci se uvádí pořadí zprávy v relaci³⁵, v druhém pak počet zpráv, které se objevily na této pozici. Další sloupec uvádí, kolik daných zpráv se objevilo v headlinech.

Zprávy se pak ve čtvrtém a pátém sloupci rozdělují na celé reportáže s asynchrony a na čtené zprávy, které čte moderátor či moderátorka ve studiu. Třetí sloupec znázorňuje počet živých vstupů, ty ČT zařadila do třech reportáží.

3.2.2.1 Headliny

V headlinech se z 21 případů objevila zpráva související s Dělnickou stranou devětkrát, ne vždy byly tyto zprávy uvedeny jako první upoutávka. Například v Událostech z 30. září Česká televize avizovala reportáž o tom, že se Nejvyšší správní soud začal zabývat vládním návrhem na zrušení Dělnické strany – v té době soud ponechal Dělnické straně čas na přípravu obhajoby až do listopadu. Průlomový moment představoval 17. Listopad 2009, kdy se celá relace Události věnovala oslavám 20.

³⁵ Chybí 3., 10., 11. a 12. pořadí, jelikož v tomto pořadí nebyla žádná zpráva odvysílána.

výročí pádu komunismu, jejichž průběh Dělnická strana narušovala. V headlinech zpravodajský tým sdělil, že členové Dělnické strany a Národního odporu pořádali nelegální shromáždění u Národního divadla a později fyzicky napadli novináře i policisty. Další případ, kdy se objevila v souvislosti s Dělnickou stranou zpráva v headlinech, byla ta z 22. prosince, referující o možném propojení „žhářů z Vítkova“ s Dělnickou stranou. Tři dny před začátkem soudu (9. ledna 2010) Česká televize v headlinech avizovala, že má nové důkazy o propojení DS s neonacisty. V samotné reportáži pak přesvědčivé důkazy divákům předložila. Pozornost ČT k tématu Dělnické strany se navýšila během soudního procesu. 11. ledna Česká televize v headlinech poutala na reportáž o začátku procesu. Během konání hlavního přelíčení (mezi 11. a 14. lednem) se do headlinů dostaly ještě dvě upoutávky – první ze zatýkání neonacistů policií, někteří zatčení měli být členy Dělnické strany. ČT pak v headlinech avizovala i konec hlavního přelíčení soudu 14. ledna. Na zcela nejprestižnější místo ze všech zpráv, a tedy na první místo v headlinech, se dostala upoutávka na reportáž ze 17. února, která se týkala verdiktu Nejvyššího správního soudu. Ještě 20. února Česká televize nabídla téma Dělnické strany v headlinech v případě zprávy o přeskupování členů z DS do Dělnické strany sociální spravedlnosti (DSSS).

3.2.2.2 Pořadí zpráv

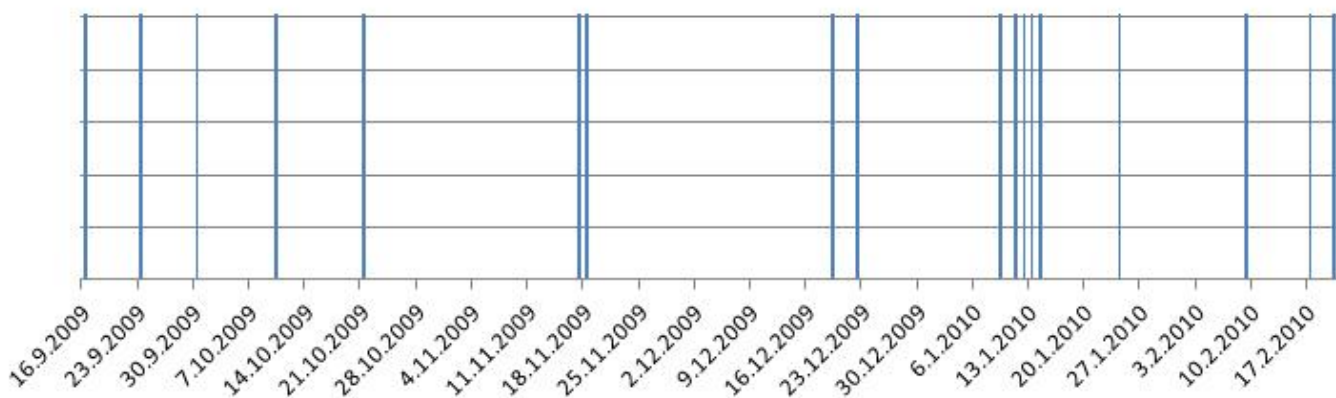
Pouze jedné zprávě se dostalo opravdu nejprestižnější pozice a nejvyšší důležitosti. Editoři ČT ji zařadili jak do headlinů (ihned na první místo), tak také po nich odstartovala celou relaci. Jednalo se o reportáž ze 17. února, tedy ze dne, kdy Nejvyšší správní soud DS rozpustil.

Na první místo po headlinech se dostala ještě jedna reportáž, která přímo nesouvisela s Dělnickou stranou. 21. října provedla policie zátah na neonacisty, ČT pak s jejich blízkými natočila rozhovor a vytvořila větší reportáž.

Na důležité druhé místo ČT zařadila tři reportáže. První byla ta ze 17. listopadu, která se objevila v headlinech a poté i v bloku o oslavách tohoto státního svátku, také se v ní živě ohlásil redaktor Jakub Železný. O den později se na stejné pozici objevila zpráva o tom, že policie nezačala stíhat neonacisty, kteří napadli novináře

na mostě Legií. Třetí reportáž na druhém místě odvysílala televize 17. února, týkala se mládežnické organizace DS Dělnické mládeže a jejího osudu po zrušení strany.

Nejčastěji byly reportáže řazeny na čtvrtou pozici (byly čtyři) a všechny se objevily v počátečních headlinech. Čtené zprávy se objevily až na šesté, sedmé a deváté pozici, což je pro druh těchto zpráv poměrně běžná pozice.

Graf 1 – Znárodnění dat vysílání zpráv na časové ose. Svislé čáry znázorňují odvysílané reportáže.

Graf 1 časovou osou znázorňuje data, kdy byly reportáže a zprávy vysílány. Mezi zářím a koncem října se odvysílala průměrně jedna reportáž týdně. Celkově se jich v tomto období objevilo pět. Od října do konce prosince ČT odvysílala jen čtyři reportáže.

Nejvíce reportáží vytvořila Česká televize v době soudního procesu, který se konal mezi 11. a 14. lednem. V lednu televize odvysílala osm reportáží, což bylo nejvíc za sledované období a velký vliv na to měl právě probíhající soudní proces. V únoru se už objevily jen čtyři reportáže, dvě z nich v den vynesení rozsudku 17. února, jedna o tři dny později. Poslední reportáž Česká televize odvysílala 20. února a zmiňovala v ní přechod členů DS do nové Dělnické strany sociální spravedlnosti.

3.2.2.3 Živé vstupy

Živý vstup obvykle slouží k doplnění aktuálních informací, které nešly do konce uzávěrky zařadit do vysílání, nebo k referování o aktuální situaci. Velmi často se týkají důležitých zpráv a redakce má zájem na tom, aby téma zpracovala přesně a aktuálně. V některých případech se živé vstupy nahrazují doplněním ze studia, to se ale u zpráv ve sledovaném období nestalo. Živé vstupy Česká televize zařadila celkem třikrát.

První živý vstup se objevil v reportáži z 30. září. Jak již bylo řečeno, je to den, kdy se Nejvyšší správní soud začal zabývat vládním návrhem na zrušení DS. Moderátorka Jolana Voldánová se ze studia spojila do Brna s redaktorem Ondřejem Schneiderem, který pak hovořil o výsledku jednání soudu. Soud rozhodl, že Dělnické straně dá čas do 15. listopadu, aby si mohla prostudovat vládní návrh. Po reportáži, která se týkala historie prohrěšků strany, se opět ozval Ondřej Schneider a shrnul rozsah a obsah vládního návrhu.

Ve velkém bloku reportáží o dění při oslavách 17. listopadu do studia přepojili redaktora Jakuba Železného, který celým blokem provázel. Na začátku uvedl diváky do dění, po jeho úvodu následovala připravená reportáž redaktorky Terezy Baldové.

Třetím a posledním živým vstupem ve sledovaném období byl vstup Ondřeje Schneidera z Brna 11. ledna ze začátku soudního procesu. Po reportáži, která více představila celou kauzu, Ondřej Schneider řekl, co se v první den procesu u soudu probíralo (šlo především o charakteristiku členů DS).

Živé vstupy nebyly nadužívané, naopak je ČT zařadila vždy ve chvíli, kdy měly smysl nebo byly potřebné. Ve všech případech rozšiřovaly hlavní reportáž o dodatečné aktuální informace.

Ze zkoumaného materiálu vyplývá, že reportážím o Dělnické straně a extremismu přikládala Česká televize velkou důležitost a zařazovala je do první poloviny relace. Nejvíce reportáží ČT vysílala v období podání vládního návrhu, v době soudního procesu a v den vynesení rozsudku a později ho zasazovala do kontextu. O tématu Česká televize referovala v době, kdy to bylo relevantní.

3.2.3 Vyváženost a témata zpráv

Objektivita je u tak jedinečné záležitosti, jako je obvinění strany z napojení na neonacismus, velice důležitá. Podle zákona i etiky se musí ctít presumpce nevinny. Což je důležité v případě, kdy už jeden soudní proces se stranou proběhl a strana jej vyhrála. Ve všech reportážích dostaly prostor obě strany. Mezi nimi zástupci Policie ČR, advokát Sokol či lidskoprávní aktivisté, na druhé straně obhájci obviněných neonacistů, předseda DS Tomáš Vandas nebo příznivci DS. Přesná čísla uvádí tabulka č. 3. Tomáš Vandas promluvil na obrazovce celkem osmkrát a čtyřikrát mluvil nepřímo (Česká televize přinesla záběry jeho vyjádření u soudu). Jednou se vyjadřoval předseda Dělnické mládeže Martin Zbela a pětkrát další lidé spjatí s DS. Celkem se tedy DS dostalo v různých podobách 19 výpovědí na obrazovce. Advokát Tomáš Sokol se na obrazovce objevil osmkrát, z toho dvakrát mluvil přímo na kameru, ve zbylých případech hovořil u soudu. Jedenáctkrát se pak objevili lidskoprávní aktivisté nebo odborníci na extremismus a policisté. Dělnická strana vždy dostala prostor pro vyjádření.

Dělnická strana a příznivci	Výstupy	Žalující strana	Výstupy
Tomáš Vandas (předseda DS)	8 + 4	Tomáš Sokol (advokát)	2 + 6
Jiří Bárta (Odporuj.org)	2 + 0	Odborníci, aktivisté, policie	11 + 3
Martin Zbela (předseda DM)	1 + 0	-	-
Ostatní ³⁶	3 + 1	-	-
Celkem	14 + 5	Celkem	13 + 9

Tabulka 3 – Znázornění kolik prostoru k vyjádření dostaly jednotlivé strany soudního procesu (Dělnická strana a její příznivci vs. Advokát Tomáš Sokol a odborníci). První číslo uvádí přímé výpovědi na kameru, číslo za plusem nepřímé výpovědi.

Ilustrovat to mohu na několika případech. V reportáži z 21. října o zatýkání neonacistů promluvili jak policisté, tak i přítelkyně jednoho ze zadržených a jeho kamarád. Objevili se odborníci na extremismus a obhájce extremistů i předseda DS Vandas. V reportážích vztahujících se k útokům na novináře a policisty při oslavách

³⁶ Po jednom přímém vyjádření přítelkyně zadrženého extremisty, řidič tramvaje a advokát hájící zadržené extremisty. Jednou se nepřímo vyjádřil do megafonu Jiří Šlégr.

17. listopadu dostali také prostor svolavatelé protiprávních shromáždění. K věci se vyjádřila i policie.

Když ČT dokazovala propojení členů DS s neonacismem, dávala velký prostor předsedovi Tomáši Vandasovi k obhajobě a vysvětlení důkazů. V reportážích o soudu nechala Česká televize promluvit obě strany, obrazově v protipohledu.

Co se týče tematického zaměření zpráv, osm se jich týkalo přímo soudního procesu, pět představovalo důkazy o propojení DS s neonacistickou scénou a dvě se týkaly potyček mezi extremisty a policií. Zbylých šest zpráv se zaměřilo na jiné téma. Z 21 reportáží a zpráv jich osm mělo neutrální tón, třináct vyšlo pro Dělnickou stranu negativně, protože v nich reportéři České televize dokazovali propojení členů strany s neonacismem nebo útočníky z Vítkova, či zařadili záběry potyček členů strany s policií.

3.2.4 Obrazové pojetí

V této podkapitole se budu věnovat obrazovému zpracování reportáží. Pro reportáž je obrazové zpracování nesmírně důležité, to jde však ruku v ruce s jazykem. Vyjma potřebných případů se samostatným jazykovým prostředkům reportáží budu zabývat v kapitole 3.2.5. V následující pasáži zanalyzuji, jak autoři reportáží obrazově pojali samotnou Dělnickou stranu, její akce a představitele, soudní přelíčení, symboliku a dokazování propojení strany s neonacismem.

3.2.4.1 Dělnická strana a její akce

Dělnická strana ve sledovaném období pořádala několik různých mítinků a akcí, které zachytily i kamery České televize. Nejbouřlivější byl 17. listopad, kdy příznivci DS napadli několik novinářů i policisty, a to dokonce slzným plynem. Autoři reportáží dále zařadili i „historické“ záběry z pochodu na litvínovské sídliště Janov a ilustrační záběry z jiných akcí DS.

V příspěvcích, které referovaly o historii DS, se velmi často opakovaly záběry pochodu na litvínovské sídliště Janov. Záběry to byly dynamické, rychlé a pro diváka znepokojující, neboť znázorňovaly boje mezi radikály a policií. Byly také často roztřesené a plné kouře i ohně. Velmi častým prvkem v těchto záběrech byl protipohled

na jedné straně sešikovaných těžkooděnců a na straně druhé extremistů se štíty či zakrytými obličejí. Tuto situaci vystihl i jiný druh záběrů, a to přibližný pohled na bojující extremisty, kde policisté byli v popředí záběru. Jak záběry vypadají, prezentují obrázky č. 1 a 2. Tyto záběry vyvolávaly dojem bitvy³⁷. Demonstranti z těchto záběrů vzešli velmi negativně, protože se chovali agresivně. Kamery je zachytily, jak hází kameny, mají zbraně a napadají policisty. Doplňující záběry pak ukázaly výsledky střetů, zvláště zničený majetek. Například hořící auto městské policie.

Obr. 1 – Protipohled radikálů a těžkooděnců na koních (byl proveden přejezdem). (Události. TV, ČT 13. ledna 2010. 19:00.)

Obr. 2 – Těžkooděnci a na pozadí extremisté s barikádami z popelnic. (Události. TV, ČT 19. prosince 2009. 19:00.)

Druhým prvkem byl naopak protipohled řečnicích členů či příznivců strany na jedné straně, na druhé pak poslouchajícího či skandujícího davu. Řečníci a příznivci strany stáli s vlajkami DS, z nichž jeden byl oděn do dlouhého černého kabátu

³⁷ Sami extremisté hovoří o tomto pochodu jako o „bitvě o Janov“.

(šlo pravděpodobně o člena extremistické Slovenské pospolitosti)³⁸, více zobrazuje příloha č. 1. Příznivci DS ani samotní její členové nevyzněli na těchto záběrech tak negativně jako v předchozím případě. Fašistické vzezření některých rétorů jasně identifikovalo stranu jako extremistickou.

Velký prostor dala Česká televize protiprávnímu shromáždění Dělnické strany na Národní třídě 17. listopadu. Tehdy se v prostoru mezi Novou scénou a historickou budovou Národního divadla sešly tři stovky členů a příznivců strany. Předseda DS Tomáš Vandas přednesl svůj projev, který cílil na účastníky oficiálního vzpomínkového průvodu, který po Národní třídě procházel. Policie shromáždění DS rozpustila. Někteří příznivci strany³⁹ „kroužili“ na lodi po Vltavě a pak se přidali do průvodu. Policie nakonec všechny extremisty odklonila na nedaleký most Legií. Tam však muži zákona nepokračovali, čehož někteří extremisté využili a napadli několik novinářů. Útok se povedlo zachytit kameramanovi ČT. Celou dobu byl v průvodu předseda DS Vandas i další výše postavení členové strany, což dokázaly útoky předcházející záběry. Policie na mostě Legií pochybila, protože extremisty nehlídala. Mluvčí policistů absenci mužů zákona na mostě obhajoval v další reportáži odvysílané druhý den. Podle něho by napadení novinářů uniformovaní strážníci nezabránili. Neonacisté se po incidentu na mostě vrátili na Národní třídu a těžkooděnci je vytlačili na nábřeží k Výtoni, kde došlo k četným potyčkám, které také zachytily kamery ČT. V jednom případě se podařilo kameramanovi natočit útok slzným plynem na policistu. Policie po těchto incidentech několik extremistů zatkla, ale neobvinila je. Na to ČT upozornila v dalším vydání Událostí. Redaktorka Tereza Baldová si v reportáži stěžovala, že policie po televizi nechtěla záběry útoku na novináře.

V první fázi – během protiprávního shromáždění DS – se ČT zaměřila hlavně na symboly strany, jak ukazuje příloha č. 2. Polodetail na vlající vlajky a mezi nimi stojícího předsedu Tomáše Vandase s přejezdem na proti Vandasovi stojící novináře a fotografie ukazuje příloha č. 3. Shromáždění pak zabral celek zdálky, dav se ale ztrácel v průvodu a o umístění členů DS dávaly vědět jen vlajky. Když pak magistrát nechal shromáždění rozpustit, kameramani dialog mezi předsedou Vandasem a oznamujícím

³⁸ Slovenská pospolitosť je slovenské extremistické občanské sdružení, které původně fungovalo jako politická strana, která byla, podobně jako Dělnická strana, zrušena.

³⁹ Podle ČT členové neonacistického Národního odporu.

policistou pojali tak, že předseda byl zakomponován do levého dolního rohu zhruba ve výši kameramana a policista stál nad ním zabrán z podhledu. Tento záběr vyvolává dojem, že policista je předsedovi DS nadřazen (viz obr. č. 3). Když později text reportáže hovoří o tom, že shromáždění policie musela rozpustit, objeví se záběr nedaleko stojících těžkooděnců. Příloha č. 4 ukazuje, jak jeden z přejezdů propojuje připravené těžkooděnce s vlajkonoši DS. Celé shromáždění DS v reportáži působí opravdu tak, že narušovalo poklidné oslavy, a že rozhodnutí policie bylo oprávněné.

Obr. 3 – Velitel zásahu nařizuje předsedovi Vandasovi (vlevo) rozpustit shromáždění. (Události. TV, ČT 17. listopadu 2009. 19:00.)

Druhou fází - pochod na mostě Legií – dobře zachytil kameraman ČT. Chůze a záběry jsou značně roztřesené a dodávají jim dynamiku. Zpočátku se jedná především o polodetaily v nadhledu⁴⁰ na běžící holohlavé útočníky, kteří kopou do jednoho z novinářů. Poté následují detaily dvou zraněných žurnalistů, kteří si drží rány. Na jednom ze záběrů ČT propojila zraněného člověka, za nímž stojí člen DS ve stejnokroji s logem strany (obr. 4). Účastníci nelegálního pochodu zde vyšli zcela negativně jako agresoři a násilníci. První záběry propojily dění na mostě s akcí Dělnické strany i s předsedou Tomášem Vandasem, který se očividně pochodu také účastnil. Podobně propojuje násilí s DS muž ve stejnokroji ve zmíněném záběru.

⁴⁰ Kameraman zvedl kameru nad hlavu, aby akci zachytil.

Obr. 4 – Zraněný novinář, za nímž stojí člen Dělnické strany. (Události. TV, ČT 17. listopadu 2009. 19:00.)

Třetí fáze reportáže se odehrávala už za tmy a popisuje šarvátky mezi neonacisty a policisty. Záběry zprvu cílí především na těžkooděnce, kteří šacují či zatýkají extremisty. Boje jsou snímány z dálky z ochozu a z nadhledu. Ústředním záběrem se stal ten, kde jeden z maskovaných útočníků útočí na policistu slzným plynem. Místo střetů a stojící těžkooděnce, kteří obklíčili místo, propojil oddalující záběr (viz obrázek č. 5). Detaily zabíraly především zničené vybavení policie, například rozbité okno antonu. Reportáž neonacisty vykreslila jak obrazově, tak slovně, velice negativně. Přesto organizátorům akce (kterou podle ČT pořádalo sdružení „Odporuj“) dala Česká televize prostor pro to se vyjádřit. Ti sice jakékoliv útoky popřeli, ale záběry hovořily jinak.

Souhrnně lze říci, že i když se druhá a třetí část reportáže DS přímo netýkaly, samotná strana a její příznivci vyzněli velice negativně. Reportáž spojila akci strany s násilím neonacistů, což se ještě více podtrhlo ve třetí části reportáže. Dění na mostě je navíc přímo spojeno s účastí vrcholných představitelů strany, včetně Tomáše Vandase.

Obr. 5 – Oddálení od místa střetů s blikajícími policejními vozy k řadě těžkooděnců. Samotné zatýkání bylo zobrazeno v polocelcích a obvykle nebylo vidět zatýkaným do obličeje. (Události. TV, ČT 17. listopadu 2009. 19:00.)

Další větší akce Dělnické strany ČT nepokrývala. V ilustračních záběrech se přesto objevila i některá další shromáždění DS. Tyto záběry se vyznačují tím, že jde především o polocelky až celky. Detaily jsou výjimečné. Řečníci jsou zabíráni z velké dálky a akce tak působí konspiračně a nedůvěryhodně. Některé záběry jsou téměř až špionážní. Reportáž odvysílaná 9. ledna přinesla obrázek předsedy Vandase, který řečnil u vlajky DS. Vandas byl zachycen zezadu, zdálky a kameraman jej pak pouze přiblížil. V popředí navíc stál policista. To vše členy i akce strany jistým způsobem odcizuje a vyvolává také pocit, že akce DS jsou nezákonné a není zcela bezpečné na ně chodit, jak prezentuje obrázek č. 6 (policisté se objevují na více záběrech ze shromáždění strany).

Přívrženci Dělnické strany a její členové jsou zachyceni ve velkých celcích z větší vzdálenosti, obvykle zády, jak ilustruje příloha č. 5. Detaily se omezují pouze na zoom, například přiblížením na oblečení s logem či vlajky. Lze se domnívat, že stoupenci DS novináře na svých shromážděních příliš nevíтали, a proto se kameramani nevydávali až pod pódia. Oddálené a odcizené záběry prezentuje obrázek č. 6 a přílohy č. 5 a 6. Tyto obrázky odcizují diváka od akcí a členů strany a vyvolávají pocit jisté odměřenosti.

Obr. 6 – Tomáš Vandas řeční na mítinku. Záběr je pořízen ze značné vzdálenosti, kameraman předsedu DS následně přiblížil. (Události. TV, ČT 9. ledna 2010. 19:00.)

3.2.4.2 Soudní přelíčení

Soudní přelíčení bylo základním motivem většiny⁴¹ reportáží, a jemu se ČT nejvíce věnovala. Česká televize zpočátku zařazovala záběry natočené v době prvního soudu s Dělnickou stranou, kdy se ji zrušit nepodařilo. Nejčastějším záběrem z tohoto období byl polocelek zaměřený na dva příznivce DS stojící v soudní síni s vlajkou strany, kterou jim pak nařídil schovat člen justiční stráže. Jeden z příznivců má nezvyklý účes – blondáté vlasy s patkou, a připomíná „typické“ členy Hitlerjugend z plakátů této organizace. Evokuje tak stoupence neonacistického hnutí. Tento záběr zobrazuje příloha č. 7.

Kromě polocelků a detailů na soudce se nejčastějším sousledem záběrů stával „dialog“ právníka Tomáše Sokola (zastupujícího vládu) a předsedy DS Tomáše Vandase, tuto situaci ilustruje obrázek č. 7. Zvláště v poslední den hlavního přelíčení na sebe navazovaly závěrečné řeči obou stran. Tomáš Vandas byl v záběrech z chodby soudnu zobrazován z větší dálky nežli právník Sokol a často i zády (např. při telefonování). To se shoduje s tím, jak kameramani ČT zobrazovali i ostatní činovníky strany.

Sterilní záběry ze soudní síně se kameramani snažili oživit zabíráním symboliky strany. Především šlo o pověšené šály a mikiny s nápisem Dělnická strana a logem DS, nebo příznivce, kteří měli symboly přímo na svém oblečení, jak prezentuje obrázek č. 8. Právě záběry na příznivce strany uvnitř soudní síně byly posledním větším tématem, které kamery ČT zachytily. Podporovatelé DS byli, co se vzhledu týče, poměrně

⁴¹ Jak bylo řečeno výše, soudu se týkalo osm reportáží.

výstřední, a proto se stali vděčným obrazovým tématem reportáží. Velká část z nich měla nezvyklý účes či holou hlavu, identifikovatelní pak byli jednoduše podle oblečení.

Obr. 7 – V první řadě obrázky Tomáše Sokola a Tomáše Vandase před soudem. V druhé „dialog“ Sokola s Vandasem v protipohledu. (Události. TV, ČT 1. ledna 2010. 19:00.)

Obr. 8 – V první řadě oddálení mikiny s nápisem Dělnická strana. V druhé řadě jeden z příznivců strany zachycený přejezdem odzdola nahoru. (Události. TV, ČT 14. ledna 2010. 19:00.)

3.2.4.3 Členové a příznivci strany

Obraz samotné DS se odvíjel nejen od obrazového zpracování jejích akcí či samotného soudního procesu, ale také od toho, jak ČT zobrazovala její členy a příznivce.

Nejčastějším představitelem, na kterého se reportáže zaměřily, byl předseda strany Tomáš Vandas. Po jeho boku se nejvíce objevoval předseda Dělnické mládeže Martin Zbela. Zvláštní pozornost pak byla upřena na sourozence Šlégrovy, kteří se účastnili většiny akcí DS a na řadě z nich přednesli proslovy. Ostatní členové se objevovali spíše ojediněle – například v rámci zpráv o možném napojení útočníků z Vítkova s Dělnickou stranou, kdy ČT dokazovala, že se vrcholní představitelé DS s útočníky znali.

Předseda DS Tomáš Vandas byl vyjma rozhovorů zobrazován z větší vzdálenosti. Zvláště při proslovech, které, jak již bylo řečeno, ČT pořizovala v celcích či polocelcích. Velmi často natáčeli kameramani ČT Tomáše Vandase spíše z boku a jiných úhlů, kdy nevznikal přímý kontakt s divákem. Byl to přesto jeden z mála členů, kteří mluvili na kameru, ostatním se takové pozice takřka nedostalo (fungovali spíše jako „kulisa“ nebo doprovod). Valná většina vyjádření ze strany DS pocházela právě z Vandasových úst. Ne vždy byl předseda DS hlavním aktérem děje, ale například se jen s někým bavil či šel v průvodu. V některých případech redaktoři ČT dokazovali, že se Vandas stýkal s extremisty či útočníky z Vítkova nebo jinými lidmi napojenými na neonacistickou scénu. Způsob, jakým to Česká televize dělala, ukazuje obrázek č. 9. Reportéři České televize dali v těchto případech předsedovi DS prostor k vyjádření a on vždy to, že by tyto lidi znal, popíral. I když se například v reportáži odvysílané 22. prosince reportérka Tomáše Vandase přímo ptala, zda obviněného Davida Vaculíka nezná a ukázala mu i fotku, kde stál takřka vedle něho, stále jakékoliv vazby popíral. ČT v tomto případě velmi akcentovala skutečná podezření o napojení DS na neonacistickou scénu, což kontrastovalo s neustále odmítavými stanovisky strany, která i přes značnou neobhajitelnost považovala toto spojení za absurdní.

Obr. 9 – Na prvním záběru Tomáš Vandas s členy strany včetně Jiřího Dudáka, následoval záběr, kde Dudák pózuje u válečné vlajky nacistického Německa. (Události. TV, ČT 14. ledna 2010. 19:00.)

Významnější úlohu sehráli v reportážích sourozenci Lucie a Jiří Šlégrovi, kterým se dokazovalo blízké spojení s předsedou Vandasem i s neonacistickou scénou. Ti byli zabíráni vždy z dálky, málokdy zepředu, spíše zezadu. Až na několik záběrů nebyli aktéry děje. Výjimkou je záběr, kde Jiří Šlégr hází kámen při protestech v litvínovském Janově. Na tomto záběru je Šlégr zvýrazněn „světlym“ kruhem okolo své postavy. Šlégr se podobal stereotypním představám o příznivcích krajní pravice, protože v době vzniku reportáží měl krátce střižené vlasy jako skinheadi.

Lucii Šlégrovou sice ČT několikrát jmenuje, ale takovou pozornost jako jejímu bratru jí nedává. Šlégrová je přesto přítomná na řadě ilustračních obrázků, protože se účastnila většiny manifestací strany. V reportáži ze 17. ledna, kdy byla strana zrušena, se například hádá s těžkooděncem. ČT ji však v tomto případě nejmenuje. Její postava byla poměrně obrazově vděčná, proto se na ní kameramani zaměřovali. Nosila specifické oblečení – dlouhý černý kabát a čepici, připomínající armádní stejnokroj.

Ostatní členové strany se objevovali jen v případě, když ČT překládala důkazy o propojení DS s neonacismem (například v případě Jiřího Dudáka na obrázku č. 9). Málokdy se stávali aktéry děje, spíše byli zobrazováni v určitém prostředí (hlavně pochody). Obrazová argumentace o propojení některých členů DS s neonacistickou scénou nebo o napojení útočníků z Vítkova na DS byla silná. To můžeme prezentovat na případu Patrika Vondráka. Série 4 záběrů jej zobrazila jako zadrženého, později jako sympatizanta DS a člověka, který měl blízko k předsedovi

Vandasovi až jako aktivního neonacistu, který se účastnil demonstrací v německém Dortmundu. Posloupnost záběrů ilustruje obrázek č. 10.

Obr. 10 – Obviněný Patrik Vondrák na čtyřech záběrech, vpravo nahoře na akci Dělnické strany, vlevo dole v Dortmundu, poslední záběr ČT zobrazuje celý neonacistický průvod. (Události. TV, ČT 13. ledna 2010. 19:00.)

Některé záběry identifikovaly příznivce DS a napomohly stereotypnímu vnímání příznivců krajní pravice. Kamery se totiž zaměřily na holohlavé účastníky pochodů a shromáždění. Druhou skupinou, která se mezi příznivci strany objevovala, byli mladí lidé s částečně zakrytými obličejí (mívali i kapuce). V rukou drželi transparenty nebo vlajky. Jen malá část členů či příznivců strany oblékla dlouhé černé kabáty, na záběrech se několikrát objevili a vždy vynikli.

Stereotypnímu vnímání příznivců DS napomohla triáda obrázků z jedné z tiskových konferencí DS. Ukázala příznivce strany jako „typické skinheady“ (viz obrázek č. 11). Problematický na takových záběrech je fakt, že ne všichni příznivci krajní pravice nebo neonacisté užívají takové vizáže. Jak již bylo řečeno v teoretické části, takovýto styl oblékání neonacisté dávno opustili a týká se jen některých „nostalgiků“, nebo leckdy nemá s přesvědčením nic společného.

Obr. 11 – Triáda obrázků. Na první záběru vrcholní představitelé DS v čele s předsedou Vandasem, poté protipohled na „holohlavé“ posluchače z řad příznivců strany (v polodetailu a detailu). (Události. TV, ČT 22. prosince 2009. 19:00.)

3.2.4.4 Symbolika

Symbolika hraje u samotných extremistických hnutí velkou roli. Zvláště ultrapravicová uskupení dbají na vytvoření jednoduchého, lehce čitelného a použitelného znaku, který je rychle identifikuje. NSDAP měla svůj hákový kříž v bílém kruhu na červeném poli, fašisté užívali poněkud složitější fasces (sekeru vetknutou do prutů), britští nacisté svého času měli ve znaku blesk, na Slovensku fašisté využili slovenského dvojkříže. U ultralevice tomu bývá podobně, znakem komunistických zemí se stávaly rudé hvězdy a srpy s kladivem. Jednoduché symboly jsou lákadlem televizních kamer, protože pomáhají jednoduše identifikovat předmět reportáže.

Dělnická strana si zakládala na svých symbolech, především na znaku rudého kola, v němž jsou dvě černá písmena D a S. Z něho pak vycházela i stranická vlajka. Podobně si i čeští neonacisté zakládají na své vlajce složené z černého, bílého a rudého pruhu (stejnou užívalo v minulosti i Německo), ale užívají i napodobeniny českých historických praporů. Použití praporů DS se shodovalo se způsobem používání na neonacistických akcích. Členové DS si nechali vyrábět různé suvenýry s logem

strany. Kromě všudypřítomných vlajek také trička, mikiny, šály, odznáčky, a dokonce i takové kuriozity, jako je obleček na psa.

Symbolika se stala vděčným tématem řady záběrů v reportážích ČT. V případě ilustračních záběrů z brněnského pochodu neonacistů z Národního odporu se na záběrech objevovaly velkoněmecké vlajky v nacionálně socialistických barvách, podobně se v reportáži ze 17. listopadu objevil několikrát záběr na vlajky DS, kterými mávali členové a stoupenci partaje. Zvláštní pozornost se v reportážích upínala k odznáčkům umístěným na kšiltovkách, oblíbené byly také šály, které měli členové strany u soudu. Právě logo DS se na různých materiálech objevovalo velmi často v závěrečných záběrech reportáží. Tyto záběry jednoduše identifikovaly účastníky a téma reportáže. Objevily se i další symboly, jako například vlajka americké konfederace (viz obrázek č. 12), které mohly divákům pomoci více charakterizovat jejich nositele (tento znak se mimo jiné pojí s rasismem). I když znak DS vycházel ze znaku nacistických odborů Deutsche Arbeitsfront a byl vyveden v nacionálně socialistických barvách, lze se jen těžko domnívat, že by tyto záběry laikům mohly dokazovat propojení členů DS s neonacistickou scénou. Přesto se v některých reportážích objevili neonacisté s vlajkami a později členové DS se svými vlajkami a jistá linka mezi těmito subjekty se mohla objevit. Zvláště díky tomu, že se akce DS podobaly některým akcím pořádaným neonacistickými skupinami.

Obr. 12 – Oddálení na stoupenkyni DS a symbol, který má na zádech (jde o vlajku Americké konfederace, tedy amerického Jihu, velmi oblíbené mezi extremisty zvláště proto, že Jih podporoval otroctví s černochy). (Události. TV, ČT 10. října 2009. 19:00.)

3.2.4.5 Důkazy o propojení s neonacismem

V době, kdy se blížil začátek soudního procesu s Dělnickou stranou, se ČT uchýlila k prezentování řady důkazů o propojení lidí v Dělnické straně s neonacistickou scénou. Přinášela především sérii fotografií a záběrů, kde byli členové nebo příznivci DS přítomni jak na akcích neonacistů, tak na akcích Dělnické strany.

Ve většině reportáží se neobjevila žádná infografika nebo jiné dodatečné prvky, vyjma právě těch, kde se ČT zaobírala spojením strany s neonacismem. Některé záběry televize doplnila o světlé kruhy nebo červené kroužky, které upozorňovaly diváka na důležité dění v nepřehledném záběru, na konkrétní aktéry, nebo na důležité a lehce přehlédnutelné části obrazu. Kroužky využila hlavně pro to, aby diváky upozornila na jednotlivé členy a stoupence DS, kteří nějakým způsobem participovali na neonacistických akcích. V jiných případech zase tímto způsobem upozorňovala na spojení útočníků z Vítkova, jak ukazuje obrázek č. 13. To se stalo například v reportáži odvysílané 22. prosince, kdy ČT nejdříve na fotografiích pomocí červených kroužků dokazuje, že pravděpodobný žhář David Vaculík strážil Tomáše Vandase a byl přítomný na několika stranických akcích. Dál v reportáži to samé dokazuje i jinému útočnickovi, Jaromíru Lukešovi, který je na fotografii v těsné blízkosti předsedy Vandase. Tomáš Vandas v reportáži popřel, že by tyto muže znal. Podobnému účelu sloužily dvě reportáže ze 13. ledna. I u nich předseda DS popíral, že by předkládané fotografie dokazovaly propojení DS s neonacismem a obvinil policii, že si „plete dojmy s pojmy“.

Zvláštním případem bylo obrazové „usvědčení“ strojvůdce tramvaje z podpory či dokonce členství v Dělnické straně. Strojvůdce na předním skle tramvaje vystavil šálu s nápisem Dělnická strana, později byl za to propuštěn z pražského dopravního podniku. Podnět k tomu dala právě Česká televize svými dvěma reportážemi. V reportáži z 11. ledna pomocí přiblížení a přidání červeného kroužku upozornila diváky na to, že má tento muž na klopě odznáček Dělnické strany. Stejný odznáček nosil i předseda DS Tomáš Vandas⁴².

⁴² Podobné kulaté odznáčky nosili i členové NSDAP včetně Adolfa Hitlera. Jejich grafické zpodobnění bylo takřka totožné s těmi, které užívala DS. Jen místo rudého ozubeného kola měl odznáček NSDAP pouze rudé okraje nápisem a místo černých písmen DS byl uprostřed hákový kříž.

Shrneme-li snahu ČT prezentovat důkazy předkládané vládou ČR Nejvyššímu správnímu soudu, odvedla opravdu kvalitní práci a snažila se jednak předložit důkazy v úplné podobě, přičemž dbala na objektivitu a nechávala prostor pro vyjádření členů DS. Obvinění, která ČT předkládala, byla velmi závažná a později ta stejná obvinění vedla i k rozpuštění strany.

Obr. 13 – Užití červeného kroužku pro identifikaci Davida Vaculíka, jednoho z útočníků ve Vítkově. (Události. TV, ČT 22. prosince 2009. 19:00.)

3.2.5 Jazyk zpráv

Pro posouzení, jak Česká televize informovala o zrušení DS, je potřebné zhodnotit některé výrazy v textech reportáží či studia.

ČT užívala pro DS několik přízvisek. Nejčastěji moderátoři a redaktoři používali výraz extremistická a ultrapravicová, někdy též krajně pravicová. Zcela správně se zdrželi výrazu neonacistická. Místo slova „strana“ se objevovalo o něco pejorativnější „partaj“. Slovo partaj je sice v češtině běžně používané, ale koresponduje s německým „partei“. Otázkou je, nakolik proniklo toto slovo do textu zpráv tímto způsobem⁴³.

O lidech podporujících DS se hovoří jako o stoupencích nebo příznivcích, neobjevuje se slovo soukmenovec, které bývá častým (avšak citově zbarveným) výrazem pro stoupence nacionálního socialismu nebo příznivce ultrapravice. Spolu s těmito výrazy se objevují slova neonacisté a skinheadi, ale ne přímo ve významu členů DS, ale pouze jejich stoupců. Například ve zprávě z 18. listopadu reportérka říká

⁴³ Pripomeňme, že celý název německé NSDAP končí právě slovem „partei“.

„řádění příznivců Dělnické strany a neonacistů...“, později pokračuje „přes tyto záběry, které zachycují násilí skinheadů...“. Neonacisté i skinheadi jsou zde výrazně spojováni s příznivci či dokonce členy DS. ČT podtrhla, že násilné střety s policií, které se konaly po rozpuštění shromáždění DS 17. listopadu, přímo s tímto shromážděním souvisí. Televize pak upozornila, že policie uvažuje o obvinění dokonce i lídrů strany. Slovo lídr, ač v angličtině znamená také „vůdce“, je v tomto případě zcela objektivní a nezaujaté. Když už se v reportážích objevila závažná obvinění a problémová slova, obvykle padla z úst někoho z respondentů (např. advokáta Sokola).

Jen v jedné reportáži se objevila faktická chyba, kterou později ČT neopakovala. 17. února reportérka řekla, že Dělnickou stranu sociální spravedlnosti založila matka Tomáše Vandase. Doopravdy byla chvíli její předsedkyní, strana byla založená ještě pod jiným názvem zcela jinými lidmi (viz kapitola o historii DS).

Obecně lze říci, že ČT pracuje velmi seriózně a profesionálně. Vyhýbá se jakýmkoliv bulvárním termínům nebo klišé. Žádná velká pochybení se v Událostech neobjevila⁴⁴. Příznivce strany slovně spojovala se skinheady a neonacisty, jinak byla poměrně zdrženlivá.

---

⁴⁴ Přesto se České televizi někdy přihodí, že se markantně splete. V jednom z dílů pořadu Věřte, nevěřte moderátorka nesprávně označila Národní stranu jako fašistickou.

Závěr

Téma pravicového extremismu je nesmírně složité a samotná extrémně pravicová scéna se rok od roku vyvíjí. Ještě před pár lety si pod pojmem „neonacista“ téměř každý vybavil skinheada, dnes je skutečnost naprosto odlišná, i když tento nesprávný stereotyp přetrvává. Stejně tak přetrvává stereotyp, že neonacisté jsou neinteligentní buřiči, kteří rádi fyzicky napadají zástupce menšin. Avšak ultrapravicová scéna se posunula. Extremisté změnili vizáž i rétoriku, soustředí se více na populistická témata a působí inteligentněji. Zmizel primitivní rasismus, otevřený antisemitismus nebo xenofobie. V současnosti již není možné poznat vyznavače neonacismu podle vytetovaného hákového kříže na rameni. Jejich přístup je mnohem sofistikovanější a věci neznalý člověk může lehce podlehnout populistickému pokušení a dát neonacistům třeba hlas ve volbách.

Je proto na novinářích, aby dokázali správně interpretovat důkazy o jednotlivých extremistických subjektech a nenechali veřejnost podlehnout vábení populistických hesel a jednoduchých řešení. Proto ale musí mít novináři dobrý přehled v extremistické scéně, znát základy extremistických ideologií i historii osob dlouhodobě se angažujících v ultrapravicové (či ultralevicové) scéně. Spolu s tím by měl novinář znát základy studia extremismu. Stává se totiž problémem úspěšně usvědčit extremistická uskupení či strany z podpory ideologií stavících se nejen proti demokracii, ale i humanismu. Nestačí již upozornit na jednotlivosti, ale dokázat, že někdo je opravdu extremistou, vyžaduje uvádět jeho činy a myšlenky do širokého kontextu, jehož znalost se většině novinářů v dnešní době nedostává. Však nejen novináři mají problémy s argumentací o napojení některých subjektů na extremistickou scénu. Když česká vláda podala první návrh na rozpuštění Dělnické strany, byl tak nekvalitně zpracován, že Nejvyšší správní soud neměl jinou možnost, než návrh zamítnout. Až druhý návrh, vytvořený za pomoci odborníků na extremismus, vedl k zákazu této extremistické strany.

Soudnímu procesu s Dělnickou stranou se ve svém zpravodajství věnovala také Česká televize. V této práci jsem zkoumal přístup ČT k tomuto problému v rámci zpravodajské relace Události. ČT zprvu pouze neutrálně informovala o průběhu příprav na soudní proces, později se její reportáže začaly zabývat samotným vládním návrhem a důkazy usvědčujícími Dělnickou stranu z podpory neonacismu.

V závěru sledovaného období, které bylo stanoveno na týden před podáním vládního návrhu a týden po vynesení rozsudku Nejvyšším správním soudem, se reportéři České televize aktivně zapojili do usvědčování Dělnické strany a jejích členů z extremismu. Přesto nelze říci, že by Česká televize referovala o celé kauze neobjektivně. Naopak, vždy dávala stejný prostor oběma stranám, a tedy jak členům Dělnické strany, tak odborníkům na extremismus či vládním činitelům. Jednotlivým zprávám dávala poměrně velkou důležitost, řada z nich se objevila v úvodních upoutávkách (headlinech) i na nejpřednějších místech v rámci večerní zpravodajské relace Události. Množství vysílaných zpráv odpovídalo aktuálnímu dění a bylo přiměřené.

V práci jsem se zaměřil především na obrazové a jazykové zpracování zpráv a reportáží. Podstatný rozdíl lze rozeznat v obrazovém pojetí příznivců a členů Dělnické strany v porovnání s jinými osobami v reportážích. Akce strany jsou zobrazované především v celcích, velmi odtažitě a vyvolávají dojem jisté uzavřenosti, působí až nepřátelsky. Samotní členové a příznivci jsou snímáni taktéž z velké dálky, málokdy se dívají do kamery a nenavazují kontakt s divákem. I samotného předsedu strany Tomáše Vandase kameramani ČT snímali z větší vzdálenosti, než jeho „soudní protějšek“ advokáta Tomáše Sokola.

Část reportáží se týkala střetů extremistů s policií, ať už v rámci pochodu na litvínovské sídliště Janov, nebo šarvátek při oslavách dvacátého výročí sametové revoluce. Většina se však zabývala buď soudním procesem a jeho průběhem, nebo předkládáním důkazů o nacifikaci Dělnické strany. Velkou roli hrála v reportážích symbolika strany, hlavně její vlajky a logo ve tvaru rudého ozubeného kola s písmeny DS uprostřed. Vyjma vlajky se znak strany objevil na oblečení jejích příznivců ve formě potisků nebo placek. Toto oblečení se pak stávalo častým tématem zvláště konečných záběrů. Pomocí symboliky jednoduše reportéři uvedli diváky do tématu.

Od reportáže ze sedmnáctého listopadu 2009 se reportéři ČT více zaměřili na činnost jednotlivých členů a začali více předkládat důkazy o jejich napojení na neonacistickou scénu, tyto důkazy jsem zmínil v kapitole 2.6.1. Reportéři užívali různých metod k usvědčení příznivců a členů strany. Šlo hlavně o sérii fotografií, které dokazovaly jejich kladný vztah k neonacismu, nebo o videozáznamy

z různých událostí, například neonacistických pochodů. Reportéři užívali i speciální grafiky, aby divákovi zjednodušili rozpoznání členů strany na problémových akcích.

České televizi se povedlo rozpoutat dvě menší kauzy. Na 17. listopadu 2009 natočil její kameraman útok skinheadů na novináře a televize se snažila upozornit na útok policii, která alespoň u první reportáže předvedla laxní přístup. 11. ledna 2010 se redaktoři ČT zabývali tím, že jeden ze strojívedců tramvaje propagoval Dělnickou stranu. ČT strojívedce usvědčila z přímé podpory Dělnické strany. Záhy byl propuštěn.

Po jazykové i obsahové stránce se redaktoři České televize zachovali profesionálně a vytvořili objektivní, vyvážené a informačně nasycené reportáže. Dělnickou stranu označovali jako krajně pravicovou, ultrapravicovou či extrémní, nikdy však jako neonacistickou. Redaktoři České televize pracovali s těmito termíny obezřetně.

V souhrnu lze říci, že redaktoři České televize odvedli kvalitní práci. Nejenže informovali o vážném společenském tématu, ale dokázali ho divákům dostatečně vysvětlit a přinést důkazy, které usvědčovaly členy DS z podpory ultrapravicových ideologií. Přičemž reportéři České televize dali prostor činovníkům Dělnické strany, aby se mohli bránit. Informování České televize o soudu s Dělnickou stranou bylo ukázkovým příkladem, jak mají novináři informovat o problematice (nejen) pravicového extremismu. Nutno podotknout, že kvalitnější reportáže začaly vznikat až v druhé polovině sledovaného období, tedy zhruba po sedmáctém listopadu 2009. Česká televize předvedla, jak by měla média v demokratické společnosti fungovat a demokracii jako takovou spolu se základními lidskými právy bránit.

Summary

The Czech Television informed objectively and accurately about the trial with the Czech Workers' Party. During the first three months, the Czech Television strictly and neutrally informed about the trial and did not accuse the members of the Worker's Party of being connected to neo-Nazism.

After reporting about the celebrations of the fall of communism on 17th November 2009, where members and supporters of the party attacked journalists, the Czech Television started to show evidence that the Workers' Party was an extremist and neo-Nazi party. The staff of the Czech Television gave an opportunity to the Workers' Party members to defend themselves, but they were unable to prove that their party was not connected to neo-Nazism.

Many reports about the Workers' Party gave a negative impression of the party because its members were recorded attacking journalists, policemen, or rioting in the streets. The Czech Television also brought up many proofs that some of the party members are active neo-Nazis; some of them were even photographed with the Nazi flag and swastikas.

The reporters of the Czech Television did a good job. They were able to bring up proofs showing that the members of the Workers' Party are connected to neo-Nazism. The rep

Použitá literatura

ART, David, 2011. *Inside the Radical Right: The Development of Anti-Immigrant Parties in Western Europe*. New York: Cambridge University Press., 272 s. ISBN 05-217-2032-X.

BASTL, Martin, MAREŠ Miroslav, SMOLÍK, Josef a VEJVODOVÁ, Petra, 2011. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Vyd. 1. Praha: Grada , 285 s. Politologie (Grada). ISBN 978-802-4737-973.

HAINSWORTH, Paul, 2008. *The extreme right in Western Europe*. New York: Routledge, 160 s. ISBN 04-151-7097-4.

HROCH, Miroslav, 2009. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 315 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), 45. sv. ISBN 978-807-4190-100.

CHARVÁT, Jan, 2007. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Vyd. 1. Praha: Portál, 183 s. ISBN 978-807-3670-986.

MAREŠ, Miroslav, c2003. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 1.vyd. Brno: Centrum strategických studií, 655 s. ISBN 80-865-9845-4.

MUDDE, Cas, 2007. *Populist radical right parties in Europe*. New York: Cambridge University Press, 385 s. ISBN 05-216-1632-8.

NAKONEČNÝ, Milan, 2006. *Český fašismus*. 1. vyd. Praha: Vodnář, 427 s. ISBN 80-862-2673-5.

PEJČOCH, Ivo, 2011. *Fašismus v českých zemích: fašistické a nacionálněsocialistické strany a hnutí v Čechách a na Moravě 1922-1945*. Vyd. 1. Praha: Academia, 507 s. Historie. ISBN 80-200-1919-7.

SCHULZ, Winfried, SCHERER Helmut, HAGEN, Lutz, REIFOVÁ, Irena a KONČELÍK, Jakub, 2004. *Analýza obsahu mediálních sdělení: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů. 2.*, přeprac. vyd. Překlad Barbara Köpplová. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 149 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze, 2. ISBN 80-246-0827-8.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ, 2010. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 293 s. ISBN 978-807-3676-834.

Primární a sekundární zdroje

Aktuálně.cz, 2010. V Praze začal soud se špičkami extrémní pravice. *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/soudy-a-pravo/clanek.phtml?id=681069>

Antifa, 2009. Vítkovští žháří pod lupou. *Antifa* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://www.antifa.cz/content/vitkovsti-zhari-pod-lupou>

Červenobílí, 2011. Reportáž: Vzpomínka na gen. Gajdu. *Červenobílí* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://cervenobili.cz/3744/reportaz-vzpominka-na-gen-gajdu/>

Česká televize, 2009a. Extremisté pokračují v protestech proti zatčení 10 soukmenovců. *Česká televize* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/61676-extremiste-pokracuji-v-protestech-proti-zatceni-10-soukmenovcu/>

Česká televize, 2009b. ČT: Autonomní nacionalisté vyhrožují svědkyním žhářského útoku ve Vítkově. *Česká televize* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/64500-ct-autonomni-nacionaliste-vyhrozuji-svedkynim-zharskeho-utoku-ve-vitkove/>

Dělnická mládež, 2009. *Dělnická mládež* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20091005101632/http://www.delnickamladez.cz/>

Dělnická mládež. Lamprecht v Břeclavi: Nemáme nasazený růžové brýle. *Dělnická mládež* [online]. 2012 [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://www.delnickamladez.cz/lamprecht-v-breclavi_-nemame-nasazeny-ruzove-bryle

Dělnická strana, 2008a. Dělnické listy. *Dělnická strana* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://www.delnicka-strana.cz/index.php?option=com_weblinks&catid=51&Itemid=165

Dělnická strana, 2008b. Ochranné sbory Dělnické strany. *Dělnická strana* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://www.delnicka-strana.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=116&Itemid=150

Hospodářské noviny, 2009. Vítkov má pomoci zákazu DS. *Hospodářské noviny* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://hn.ihned.cz/c1-38076990-vitkov-ma-pomoci-zakazu-ds>

iDnes.cz, 2009a. Obvinění z útoku ve Vítkově nejsou neonacistickými nováčky. *IDnes.cz* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/obvineni-z-utoku-ve-vitkove-nejsou-neonacistickymi-novacky-plx-/krimi.aspx?c=A091002_153106_krimi_cen

iDnes.cz, 2009b. „Dělnický“ dorost chystá časopis Národní odpor, už dostal registraci. *IDnes.cz* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/delnicky-dorost-chysta-casopis-narodni-odpor-uz-dostal-registraci-1d7-/domaci.aspx?c=A090502_165933_domaci_pei

iDnes.cz, 2009c. Zákaz Dělnické strany neprošel. Šlendrián to nebyl, hájí se autor návrhu. *IDnes.cz* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zakaz-delnicke-strany-neprosel-slendrian-to-nebyl-haji-se-autor-navrhu-13c-/domaci.aspx?c=A090304_162539_domaci_pei

Lidovky.cz, 2007. Extremisté už verbují do Národní gardy. *Lidovky.cz* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/extremiste-uz-verbuji-do-narodni-gardy-d9i-/ln_domov.asp?c=A071207_153351_ln_domov_vvr

Lidovky.cz, 2009. Jeden ze žhářů z Vítkova organizoval mítink Dělnické strany. *Lidovky.cz* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/jeden-ze-zharu-z-vitkova-organizoval-mitink-delnicke-strany-prg-/ln_domov.asp?c=A091222_222353_ln_domov_kim

MATĚJKA, František, 2011. Přestaňte lhát. Neofašisté a neonacisté nejsou „krajní pravice“. *Blog.idnes.cz* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://frantisekmatejka.blog.idnes.cz/c/212891/Prestante-lhat-Neofasiste-a-neonaciste-nejsou-krajni-pravice.html>

Ministerstvo vnitra ČR, 2012. Seznam politických stran a hnutí. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Rejstrik.aspx?id=252

- Národní myšlenka, 2008. Časopis Národní myšlenka. *Národní myšlenka* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://www.narmyslenka.cz/view.php?cislocclanku=2006041603>
- Národní odpor, 2008a. Nadvláda Židů – mýtus?. *Národní odpor* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20100824101357/http://www.odpor.org/?page=clanky&kat=&clanek=813>
- Národní odpor. Cikáni a Romové, 2008b. *Národní odpor* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20080612094912/http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=&clanek=802>
- Národní odpor, 2009. Paul Rassinier – popírač tzv. holocaustu. *Národní odpor* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20081009223556/http://www.odpor.org/index.php?page=clanky&kat=&clanek=735>
- Národní sjednocení, 2010a. Historie Národního sjednocení. *Národní sjednocení* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://www.narodnisjednoceni.cz/historie.htm>
- Národní sjednocení, 2010b. Manifest Národního sjednocení. *Národní sjednocení* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://www.narodnisjednoceni.cz/manifest.htm>
- Národní strana, 2007. Do Schengenu nespěchat. Hrozí invaze imigrantů. *Národní strana* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://web.archive.org/web/20071014182744/http://narodni-strana.cz/clanek.php?id_clanku=2382
- Národní strana, 2008a. Homosexualita není v genech, tvrdí švédští vědci. *Národní strana* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://web.archive.org/web/20080708211417/http://www.narodni-strana.cz/clanek.php?id_clanku=3028
- Národní strana, 2008b. FITNA (aktualizace verze 10:05, 29.03.). *Národní strana* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://web.archive.org/web/20080429223021/http://www.narodni-strana.cz/clanek.php?id_clanku=2773
- Národní strana, 2008c. Politický program Národní strany: manuál obrany českých národních zájmů. *Národní strana* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20080709005511/http://www.narodni-strana.cz/program.php>
- Národní strana, 2008d. Víťame propojení DS a NO do nacionálněsocialistického partnerství. *Národní strana* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://web.archive.org/web/20080501172451/http://www.narodni-strana.cz/clanek.php?id_clanku=2850

iHNed.cz, 2007. Edelmannová odstoupila z vedení Národní strany. *IHNed.cz* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/politika/c1-38584690-edelmannova-odstoupila-z-vedeni-narodni-strany>

Novinky.cz, 2010. Za žhářský útok v osadě Bedřiška dostali matka a syn podmínky. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/219280-za-zharsky-utok-v-osade-bedriska-dostali-matka-a-syn-podminky.html>

Svobodná mládež, 2009. Oficiální distancování Autonomních Nacionalistů od Dělnické Strany (sociální spravedlnosti). *Svobodná mládež* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://www.svobodnamladez.org/2009/03/oficialni-distancovani-autonomnich.html>
Svornost. Stanoviska Svornosti k vybraným tématům. *Svornost* [online]. 20 [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://www.svornost.com/2011/11/stanoviska-svornosti-k-vybranim-tematum/>

Týden.cz, 2010. Autor knihy Konečné řešení otázky cikánské dostal podmínku. *Týden.cz* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/krimi/autor-knihy-konecne-reseni-otazky-cikanske-dostal-podminku_184471.html

TYDLITÁTOVÁ, Věra, 2009. Dělnická strana lže, když tvrdí, že nemá vazby na Národní odpor. *Toulání se slovy* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://vera-tydlitova.eblog.cz/delnicka-strana-lze-kdyz-tvrdi-ze-nema-vazby-na-narodni-odpor>

Pořad Události na ČT24

(Události. TV, ČT 16. září 2009. 19:00.)

(Události. TV, ČT 23. září 2009. 19:00.)

(Události. TV, ČT 30. září 2009. 19:00.)

(Události. TV, ČT 10. října 2009. 19:00.)

(Události. TV, ČT 21. října 2009. 19:00.)

(Události. TV, ČT 17. listopadu 2009. 19:00.)

(Události. TV, ČT 18. listopadu 2009. 19:00.)

(Události. TV, ČT 19. prosince 2009. 19:00.)

(Události. TV, ČT 22. prosince 2009. 19:00.)

(Události. TV, ČT 9. ledna 2010. 19:00.)

(Události. TV, ČT 11. ledna 2010. 19:00.)

(Události. TV, ČT 12. ledna 2010. 19:00.)

(Události. TV, ČT 13. ledna 2010. 19:00.)

(Události. TV, ČT 14. ledna 2010. 19:00.)

(Události. TV, ČT 24. ledna 2010. 19:00.)

(Události. TV, ČT 9. února 2010. 19:00.)

(Události. TV, ČT 17. února 2010. 19:00.)

(Události. TV, ČT 20. února 2010. 19:00.)

Seznam příloh

Příloha č. 1: Skandující dav u proslovů členů a stoupců Dělnické strany v Litvínově (Obrázek)

Příloha č. 2: Vlajky Dělnické mládeže, Dělnické strany a moravistická vlajka. (Obrázek)

Příloha č. 3: Protipohled členů DS a novinářských fotografů při shromáždění. (Obrázek)

Příloha č. 4: Přejezd od těžkooděnců přes dav k vlajkonošům DS. (Obrázek)

Příloha č. 5: Příznivci DS v době soudního přelíčení, zachyceni zdálky. (Obrázek)

Příloha č. 6: Mítink DS, opět jako většinou v celku či zdálky. (Obrázek)

Příloha č. 7: Stráž nařizuje stoupcům DS skrýt u soudu vlajku strany. (Obrázek)

Příloha č. 8: Obrázek č. 1 na straně 35 (Obrázek)

Příloha č. 9: Obrázek č. 2 na straně 35 (Obrázek)

Příloha č. 10: Obrázek č. 3 na straně 37 (Obrázek)

Příloha č. 11: Obrázek č. 4 na straně 38 (Obrázek)

Příloha č. 12: Obrázek č. 5 na straně 39 (Obrázek)

Příloha č. 13: Obrázek č. 6 na straně 40 (Obrázek)

Příloha č. 14: Obrázek č. 7 na straně 41 (Obrázek)

Příloha č. 15: Obrázek č. 8 na straně 41 (Obrázek)

Příloha č. 16: Obrázek č. 9 na straně 43 (Obrázek)

Příloha č. 17: Obrázek č. 10 na straně 44 (Obrázek)

Příloha č. 18: Obrázek č. 11 na straně 45 (Obrázek)

Příloha č. 19: Obrázek č. 12 na straně 46 (Obrázek)

Příloha č. 20: Obrázek č. 13 na straně 48 (Obrázek)

Příloha č. 21: Tabulka 1 na straně 28 (Tabulka)

Příloha č. 22: Tabulka 2 na straně 29 (Tabulka)

Příloha č. 23: Tabulka 3 na straně 33 (Tabulka)

Příloha č. 24: Graf 1 na straně 31 (Graf)

Přílohy

Příloha č. 1: Skandující dav u proslovů členů a stoupců Dělnické strany v Litvínově (Události, TV, ČT 13. ledna 2010. 19:00.)

Příloha č. 2: Vlajky Dělnické mládeže, Dělnické strany a moravistická vlajka. (Události, TV, ČT 17. listopadu 2009. 19:00.)

Příloha č. 3: Protipohled členů DS a novinářských fotografů při shromáždění. (Události, TV, ČT 17. listopadu 2009. 19:00.)

Příloha č. 4: Přejezd od těžkooděnců přes dav k vlajkonošům DS. (Události. TV, ČT 17. listopadu 2009. 19:00.)

Příloha č. 5: Příznivci DS v době soudního přelíčení, zachyceni zdálky. (Události. TV, ČT 11. ledna 2010. 19:00.)

Příloha č. 6: Mítink DS, opět jako většinou v celku či zdálky. (Události. TV, ČT 16. září 2009. 19:00.)

Příloha č. 7: Stráž nařizuje stoupencům DS skrýt u soudu vlajku strany. (Události. TV, ČT 21. října 2009. 19:00.)

